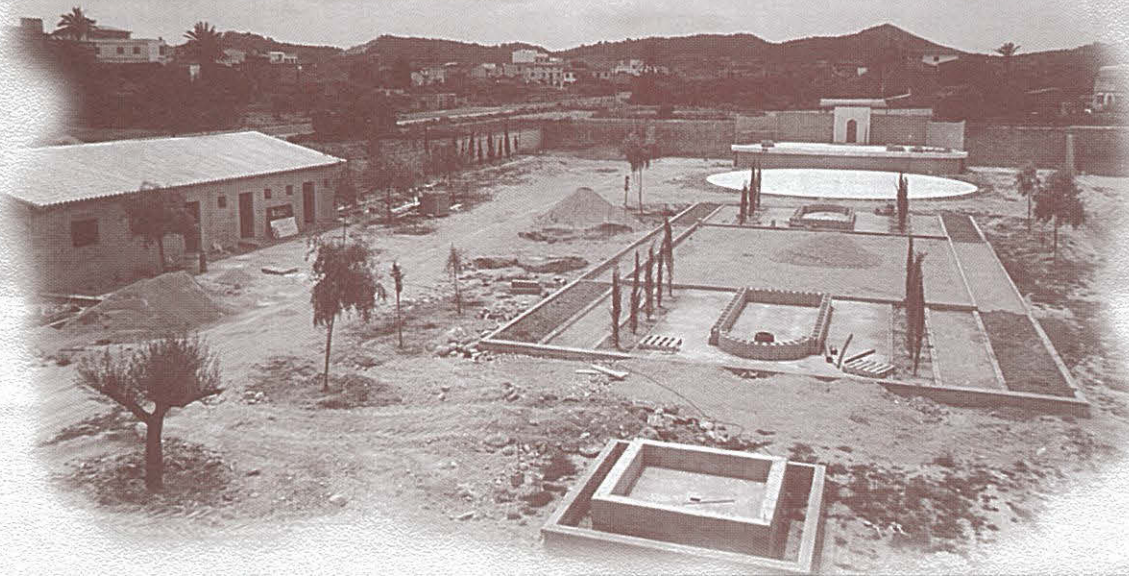
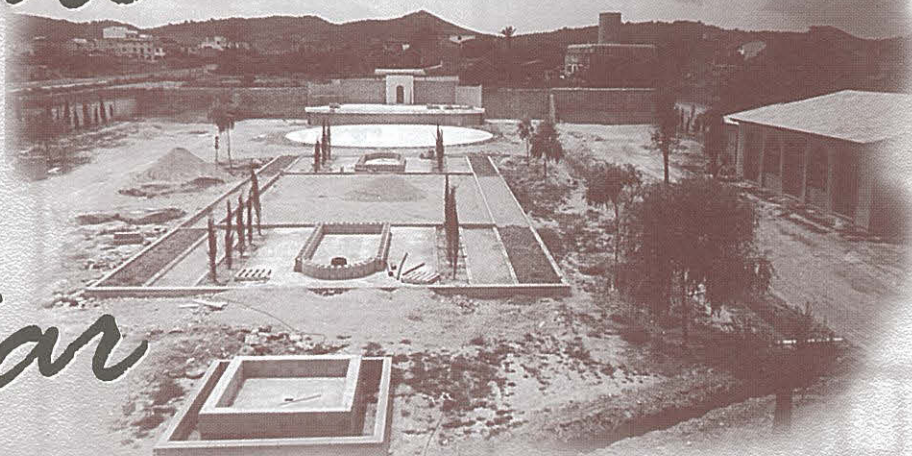

JULIOL 1998 - ANY XIX - PREU 300 PTS - NÚM 66

Llum d'Oli

P O R R E R E S

*Un parc
per
mostrar*

Activitats de l'Agrupació.....4

Cultura Popular22

Opinió27

Informació Local7

Educació24

Esports30

Notes Històriques18

Creació26

Llum d'Oli

Juliol 1998 - Nº 66

Dipòsit Legal PM 76/1979

Edita:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer Almoina, 67-1r.
Tel/Fax 971 64 71 86

Coordina:

Joana Mora i Cerdà

Consell de Redacció:

Gaspar Barceló i Barceló
Margalida Barceló i Taberner
Bernat Bauçà i Garau
Antoni Gornals i Mesquida
Vicenç Mari i Sastre
Ferran Ribas i del Blanco
Bartomeu Servera i Sitjar

Col.laboradors/es:

Julià Barceló i Auli
Joan Barceló i Bauçà
Maria Barceló i Crespi
Xim Barceló i Janer
Tomeu Garí Salleras
Gabriel Gomila i Jaume
Grup d'Esplai
Grup Foganya
Francesc Grimalt
Apol·lònia Julià Paniza
Francisca Lliteres
Xim Oliver i Servera
Rafel Picornell Serra
Gabriel Roig
Joan Sorell Adrover

Portada

Futur parc municipal.

Fotografies

Fotos Vidal

Imprimeix

Planogràfica Balear, S.L. Tel 971 60 48 32

Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors

LLUM D'OLI I LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Massa sovint els membres consell de redacció d'aquesta revista sentim comentaris, que estan bastant enfora de la línia seguida per aquesta revista, que com la gran majoria de les de premsa forana, és autèntic fòrum de llibertat d'expressió. Suposam que moltes de vegades surten de gent (per sort d'uns pocs) que encara no està gaire acostumat a viure en democràcia, i encara que hi participa activament els seus corets recorden el temps del generalíssim. Per tot això volem aclarir i deixar constància d'una sèrie de coses:

1. Des que aquest consell de redacció va començar la tasca de dur endavant la revista, ara ja fa quasi sis anys, s'han publicat tots els articles escrits per gent de Porreres que ens han arribat, amb una sèrie de condicions:

a) que l'article estàs signat, i si era amb un pseudònim, amb la identificació corresponent.

b) no s'han admès articles d'opinió o comunicats de comitès locals de partits polítics per evitar mals entesos. En tot cas s'ha indicat que ho signàs una persona particular com a article d'opinió.

2. De les editorials i els articles no signats (sabeu que..., binerbo....) en som responsables i els assumim tot l'equip de redacció.

3. Els articles d'opinió estan oberts a totes les tendències polítiques, entitats esportives, col·legis i a totes les entitats del poble; ens alegra profundament quan rebem qualche article que no és d'un col·laborador habitual. Aquests articles només reflexen l'opinió del signant.

4. Quan rebem articles, que per manca d'explicació no es poden situar a qualche apartat de la nostra revista (notes històriques, ports, local, etc.), els traspassam com a articles d'opinió.

Esperem que aquesta editorial serveixi per aclarir les idees a les persones que moltes de vegades, bé per ignorància o per mala fe, pensen que la revista és d'una tendència o de l'altra; simplement és de tots els porrerencs que desitgin en llibertat i en democràcia expressar la seva opinió o contestar tranquil·lament a algun dels articles publicats.

EL QUE HA ESTAT EL VI CICLE DE LLIÇONS.

Sembla que era ahir quan encalentiem els motors per emprendre de ben nou la ja tradicional cursa del Cicle de Lliçons. L'arribada de Sant Joan i l'olor dels primer albercocs ens anuncien que ben aviat serà l'estiu i això vol dir que una vegada més arriba l'hora de fer balanç i concloure la nostra programació: lliçons, excursions, concerts, exposicions...

Fer una valoració a grans trets de la programació que hem duit a terme al llarg d'aquesta temporada, (setembre 97 - juliol 98) més que fer-la nosaltres, seria bo que la fessin les persones que han assistit de manera assídua als actes i lliçons d'enguany.

Per part nostra i referent al cicle de lliçons, ja des d'un principi, hem intentat que fossin el més variades, interessants i amenes possible, dins les nostres possibilitats econòmiques.

Feim memòria:

Encetàrem les lliçons amb l'escriptor felanitxer **Joan Manresa** que ens va parlar dels seus viatges a Jordània, Síria i Líban. Acompanya-

Miquel Morlà i Maties Rebassa.

ren els seus comentaris una interessant col·lecció de diapositives.

La 2ª lliçó a càrrec d'un altre aventurer (aquest en bicicleta) **Joan Antoni Olivieri** ens mostrà amb diapositives la seva aventura en bicicleta per la Ruta de la Seda des de Turquia a la Xina.

Tant la primera com la segona lliçó foren seguides per molt de públic que omplí el local i seguí amb molt d'interès els comentaris i les explicacions.

Dia 20 de març, no ens oblidàrem de preparar el ja tradicional sopar de Quaresma que any rera any va agafant més força. L'enòloga **Pilar Oliver** fou l'encarregada de endinsar-nos, abans de sopar, al món del vi amb les seves explicacions, molt

didàctiques i pràctiques sobre la cata dels vins. El sopar, que com cada any està dirigit per la nostra companya **Catalina Trobat** va meravellà tots els assistents.

Els més joves, i no tan joves passàrem un horabaixa diferent, i a la vegada agradable, escoltant a la popular **Nati de Grado** amb la seva màgia i fantasia a l'hora de contar contes. Agrair a l'APIMA del CP Escola Nova i al Grup d'Esplai la seva col·laboració.

No menys interessant fou la lliçó d'història de dia 25 d'abril impartida pel doctor de la UIB **Antoni Marimon** sobre la participació de porrerencs a les guerres de Cuba i Filipines (1898), enguany que es commemora el seu centenari. Destacar com a nota important des del punt de vista històric, que hi va haver un centenar de porrerencs que participaren i moriren a dites guerres. Gràcies a les investigacions duites a terme per Antoni Marimon en coneixem els seus noms. Per citar-ne uns quants: Damià Nicolau Cabot, Pere Bover Vaquer, Sebastià Ferrer Rosselló, Andreu Barceló Barceló, Benet Mora Burguera...

El biòleg **Maties Rebassa**, ens passà un bon grapat de diapositives comentades sobre ocells de les balears per introduir-nos al món de l'ornitologia, dia 2 de maig.

Els itineraris de natura o recorreguts botànics també tenen lloc dins el cicle de lliçons. Enguany vàrem voler atravesar el bassiot i ens embarcàrem cap a L'Illa de Sa Dragonera. Fou tot un èxit! unes 75 persones pogueren visitar l'Illa i moltes d'elles per primera vegada. Hem de dir que per motius de transport marítim hi va haver moltes persones que no pogueren

Josep Arnau Estrades a la guitarra i Vicenç Calonge recitant "Homes de Combat"

anar-hi. Es va intentar fer una altra sortida, dia 31 de maig però amb la mala sort que el temps no ens acompanyà i es va haver de suspendre. Serà una altra vegada! El grup excursionista de l'Agrupació fou el que gestionà la sortida i el biòleg **Maties Rebassa** ens va dirigir per l'Illa amb les corresponents explicacions.

Per primera vegada, i preocupats pel que passa amb els medicaments caducats o emmagatzemats a casa nostra trobarem interessant demanar a Apotecaris Solidaris que ens ho explicassin i així ho va fer un membre de dita associació, **David Pagès** dia 23 de maig.

Arribat el mes de juny, arriba la darrera lliçó, la qual havia estat ajornada, sobre la dona i el món laboral a Mallorca i especialment a Porreres. Les joves historiadores **Aina Serrano i Joana Maria Escartín** feren una bona exposició sobre la dona al s XIX i el món laboral amb documentació recollida en les seves investigacions sobre el tema. Volem destacar els comentaris i referències a la dona, concretament del nostre poble.

Com s'ha vist, els temes han estat ben variats. Des d'aquestes planes volem agrair a totes aquestes persones que han participat al **VI Cicle de Lliçons** i donar les gràcies per la seva col·laboració desinteressada.

Encara no podem cloure la programació sense fer esment a l'acte, que encara que no va ser inclòs dins el cicle de lliçons, va tenir lloc el passat dia 5 de juny a la Sala Polivalent. L'espectacle "**Homes de Combat**" **Dinar de Nadal** sobre cançó i poesia que realitzaren Vicenç Calonge i Arnau Estrades

deleità el públic assistent amb la lectura de poemes del poeta **Jaume Mesquida**, **Jaume Santandreu**, **Pere Pons** i musicades per **Josep Arnau Estrades**. L'espectacle és un homenatge a tots els poetes i especialment a **Josep Mª Llompart**, **Miquel A. Riera**, **Guillem H. d'Efak** i **Josep Mª Palau i Camps**, els quals es reuneixen per celebrar, conjuntament, el dia de Nadal.

ELECCIONS A L'AGRUPACIÓ

El proper dia **26 de juliol** tindrà lloc al local social de l'Agrupació l'Assemblea General Extraordinària on s'elegiran els nous membres de la Junta Directiva.

Els socis que ho desitgin podran concórrer a les eleccions mitjançant la presentació de la seva candidatura per escrit, de forma individual o bé conjunta amb altres socis. Quan es presentin candidatures conjuntes es tractarà en tot cas de llistes obertes. Aquesta notificació serà entregada al secretari del Consell de Govern cinc dies hàbils abans de la data fixada per les eleccions.

Els socis i sòcies que vulguin dele-

gar el seu vot ho poden fer amb les següents condicions:

- Es farà per escrit on, a més dels noms i les signatures del delegant i del delegat hi figurin els noms i els càrrecs que el delegant vol votar.
- La firma del delegant ha de ser autenticada mitjançant fotocòpia del seu DNI.
- No seran admesos els vots per delegació que no compleixin els requisits esmentats.

La Junta Directiva actual vol animar als associats a que assistesquin a la reunió i aprofita l'avinentsa per desitjar a tots els porrerencs i porrerencques un bon estiu!

PROPERES ACTIVITATS

Pel fet de que el mes de juliol es celebraran eleccions de l'entitat, no podem informar de les properes activitats que es duran a terme als mesos vinents. En el cas de que surtissin elegits els membres de l'actual Junta Directiva segurament es farà la tradicional Travessa del Torrent de Pareis, el primer diumenge de setembre.

Na Nati amb els nins i no tan nins.

CAMPIONATS DE MALLORCA D'ESCACS PER EQUIPS.

En els passats Campionats de Mallorca per equips, on hi participaren dos equips de l'Agrupació Cultural, no es varen produir gaire sorpreses, quant als que aconseguiren l'ascens i els que perderen la categoria.

En aquesta temporada es varen introduir canvis significatius en relació a anys passats. Es varen reduir el nombre d'equips a la categoria Preferent, i es formaren dos grups de 8, a més de Primera i Segona, i es jugà una lliga a doble volta.

L'equip porrerenc, enquadrat a la primera categoria, va començar el campionat a mig gas, empatant dos encontres que tenia pràcticament guanyats. Aquest grup era el més

fort de la categoria, on hi va imperar la igualtat, sense resultats abultats.

Al final l'equip va aconseguir cinc punts i mig, i quedà a la zona mitja de la taula classificatòria, que va encapçalar el "Bar Venècia", que aconseguí l'ascens.

A la segona categoria, l'equip porrerenc va repetir l'actuació de l'any passat i no pogué passar dels tres punts, i quedà relegat a les darreres posicions de la classificació, perdent la categoria.

En el pla individual s'ha de destacar l'actuació de Jordi Oliver i Salvador Estelrich, amb nou i sis punts respectivament, els quals varen esser els únics jugadors porrerencs que varen disputar la totalitat de jornades. Ramon Alenyar sumà sis punts i mig de vuit partides disputades, alternant en les dues categories. Jaume Cerdà, amb sis punts, Gabriel Gornals,

amb quatre, i Aureli Mauro, amb tres, foren juntament amb Pau Sorell els qui formaren el primer equip.

A la segona categoria Jeroni Palerm, Àngel Oneto i Miquel Rosselló sumaren tres punts i mig cadascun, mentre en Jaume Sorell aconseguia dos punts i mig.

1r TORNEIG MIGJORN. CAMPOS.

El passats mesos de maig i juny es va disputar en el club de Tennis de Campos el 1r Torneig Migjorn, on hi prengueren part la majoria de jugadors de la comarca, amb la presència de sis jugadors de l'equip de l'Agrupació. Cada divendres, a les nou del capvespre, començaven les partides que tenien un ritme de joc de una hora i mitja per jugador.

El guanyador del torneig va esser el jugador local Miquel Ollers, amb sis punts, mentre que els jugadors porrerencs Jeroni Palerm i Jaume Cerdà en sumaren quatre, Jordi Oliver i Àngel Oneto tres i mig, Salvador Estelrich tres punts i Miquel Rosselló un punt.

El dissabte 13 de juny es va disputar un torneig de partides ràpides a cinc minuts per després fer l'entrega de trofeus als guanyadors de les diferents categories.

Germans Leiva

Pare Bartomeu Pou, 2
07003 PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 75 10 28 - Fax: 971 75 05 67

ASSESSORIA LABORAL I SEGURETAT SOCIAL

JAUME VIDAL BAUÇA

GRADUAT SOCIAL, COL. Nº 298

Assessorament a l'empresari, treballador i pensionista.

C/ des Vent, 6 - Tel.: 971 16 80 38
(horabaixes)- PORRERES

DAMIÀ DURAN I JAUME ACABA DE PUBLICAR UN NOU LLIBRE: PARAULES D'UN CAMPEROL"

L'escriptor i col·laborador de la nostra revista, el porrerenc Damià Duran i Jaume no està mans aplagades i així ens ho ha demostrat!

El passat dia 5 de juny fou presentat a Manacor el seu darrer llibre **Paraules d'un Camperol**. L'obra, editada dins la col·lecció Tià de Sa Real, és un estudi antropològic on l'autor fa una anàlisi de les expressions i vivències del món agrícola basades en els converses mantingudes entre ell i Ramon Artigues Ballester, més conegut al seu poble, Son Carrió, com l'amo en *Ramon Randa*, que va morir l'any 1989.

Des d'aquestes planes volem encoratjar el nostre company Damià, perquè segueixi enriquint la seva tasca de recerca amb tan bons resultats. Enhorabona i que no sia el darrer!

GRUP D'ESPLAI : CAMPAMENT A MENORCA

Gimcana bruta per Sant Roc

Una vegada acabat el curs, amb una notable assistència de nins, el Grup d'Esplai es disposa a organitzar les activitats d'estiu, que com sempre tendran com a gran atractiu el campament, que enguany se celebrarà a l'illa de Menorca.

Són moltes les anècdotes i activitats que vos podríem comptar d'aquests mesos passats, però sens dubte les que més ens agrada ressaltar són les realitzades els dissabtes, com a símbol de constància de la nostra feina.

Però també, podem recordar les diferents activitats extraordinàries, com per exemple els jocs el dia de la festa de Monti-sion: pensam que és una activitat molt positiva, ja que aconseguim que la festa tenguí durada fins a l'horabaixa i la gent no abandoni el Santuari tant prest; sens dubte, la gran participació de nins, fa que aquests jocs poc a poc arrelin en el programa d'activitats, encara que pareix que les institucions estan dispostes a ignorar aquesta bulla, per la manca d'interès i de publicitat que ens donen.

Per altra banda també vàrem participar en la trobada de monitors que es va fer a ciutat, i que va coincidir amb els actes de celebració dels 20 anys de la federació de Grups d'Esplai de les Illes (GDEM). A més també vàrem assistir a la magnífica diada de tots els nins de grups d'esplai de Mallorca, que enguany es va organitzar a Alaró; volem anunciar que tenim intencions de sol·licitar la diada pel proper 1999,

com ja es va fer a Porreres, precisament el 1989, i que molts encara en tenim un gran record.

Properes activitats

Com hem comentat abans el campament es farà a Menorca, del dia 2 al 9 d'agost, al municipi d'Alaior, just devora Cala Fornells, hi poden participar tots els nins i joves amb edat superior als 6 anys, i les inscripcions es poden fer del dia 13 al 17 de juliol, al local de l'entitat de les 18'00 a les 20'00 hores. Com sempre són nombroses les activitats i sorpreses que tenim preparades, i entre d'altres el nostre gran objectiu és conèixer aquesta illa tan interessant i reserva de la biosfera com és Menorca. Cal assenyalar que hi haurà possibilitats de dormir al casal de Son Putxet, o a la zona d'acampada, situada al mateix lloc.

Ja per acabar volem anunciar que per les festes de Sant Roc, a més de la Marató de fotografia, que cada any augmenta la participació, també està previst per enguany una Gimcana bruta, al mateix estil que es realitza al campament.

**Llorenç
Cerdà
Mora**

Carrer Major, 75 - 2º A
Tel./Fax 64 79 11

Venda de Bolets

JOAN MESQUIDA SAMPOL REB UN CUM LAUDE PER LA SEVA TESI DOCTORAL.

Joan Mesquida Sampol, nascut a Porreres a l'any 1968, llicenciat en dret per la UIB el 1991 ha aconseguit el doctorat, recentment, amb la seva tesi *El poder invisible en la societat actual*, dirigida pel catedràtic Sr. Sebastià Urbina Tortella.

Joan Mesquida, especialista en Filosofia del Dret llegí i defensà el seu treball d'investigació al qual el jurat li donà la qualificació de *cum laude*. A ell la nostra enhorabona !

FI DE CURS D'AIRES DE MONTI-SION

Francisca Lliteres
(component de "Aires de Monti-sion")

El passat diumenge 7 de juny, el grup Aires de Monti-sion va celebrar el fi de curs de l'escola de ball mallorquí. Vist així, no deixa de ser una de tantes activitats que l'entitat organitza per al

poble, però a la gent que formam el grup i que ensenyam o hem ensenyat alguna vegada aquests nins és més que tot això.

Ja s'ha dit moltes vegades el que significa per a nosaltres donar a conèixer un trosset de la cultura mallorquina; els balls, la vestimenta (que ens esmeram a explicar als pares i nins de l'escola de ball com ha anat evolucionant, i els diferents vestits per a cada ocasió), les tradicions i tot el que envolta un grup folklòric preocupat per no estancar-se, per fer coses pel poble i sentir-se viu.

Però d'allò que no parlam quasibé mai és dels sentiments, de la il·lusió dels nins per vestir-se un dia amb aquestes robes. L'alegria de les nines que es preparen darre l'escenari, assajant aquelles voltes i mirant les faldees com s'estufen, i dels nins que miren com van vestits els seus professors per col·locar-se el mocador de bòlic pel cap o per la cintura com ells, i preparant els punts que tantes vegades han fet durant l'any. Estic d'acord que no és el missatge que intentam donar amb les nostres

classes, però em pareix una manera preciosa de començar a introduir-los en aquest món. Només els nins que no s'empeguen de dur aquestes robes, algun dia podran sentir el mateix que nosaltres per la música i el ball mallorquí.

Una altra emoció molt difícil d'explicar és la dels professors en veure damunt un escenari com broden aquells balls els alumnes que han ensenyat durant tot l'any. Només ho pot sentir la gent que ho viu, i vos puc assegurar que no es paga amb doblers.

Per acabar, en nom del grup Aires de Monti-sion, volem donar les més sinceres GRACIES a tots els pares que motiven els seus fills a conèixer-lo i estimar-ho, i que col·laboren també amb coques, begudes....; al poble en general, perquè amb els seus aplaudiments fan que aquests nins comencin el nou curs amb l'il·lusió de sentir-se "importants" i sobretot, als nostres músic i balladors que són, al cap i a la fi, els que lluiten dia a dia perquè això no s'acabi.

ÈXIT DE LA PRIMERA FESTA ALTERNATIVA

Des de les planes de Llum d'oli, volem donar l'enhorabona al grup de joves que el passat 23 de maig varen organitzar la primera festa alternativa. Sens dubte, varen demostrar que per organitzar una festa popular (on la gent participa i no mira) no fa falta una quantitat excessiva de doblers, i quan s'organitzen coses atractives els joves hi participen.

Durant tot l'horabaixa i el vespre a la plaça i a l'avinguda bisbe Campins, hi havia la quasi totalitat de joves del poble, que s'anaven apuntant a les diferents activitats que hi havia organitzades; l'única que els altres anys ja s'havia desenvolupat era l'*Street Ball* (3x3) a bàsquet, que el Club de bàsquet realitzava al Camp Municipal de Ses Forques; però, sens dubte, l canvi d'escenari va fer que la participació augmentés considerablement, i foren més d'un centenar de joves els inscrits que pogueren jugar durant tot l'horabaixa; l'equip guanyador fou Son Binicapús, format per Bernat Mesquida, Damià Nicolau i Bernat Bauçà, l'altre equip finalista, es Goran's, estava integrat per Llorenç Mestre, Josep Maria Sastre, Rafel Juan i Joan Bennàssar.

Una altra activitat que també va tenir una nombrosa expectació i participació entre els joves fou l'*Skate Board* que es realitza amb monopatins, i que a més de comptar amb gent molt

experta entre els quals hi havia el campió de Balears, també els joves porrerencs varen poder aprofitar les pistes necessàries per poder desenvolupar les seva experiència.

La festa que va comptar amb el suport econòmic dels diferents bars de la plaça i de l'avinguda bisbe Campins, també va ser possible gràcies al suport de diferents cases comercials, que a més varen

col·laborar per poder dur d'altres activitats de les quals varen poder gaudir nins i joves de diferents edats.

Sens dubte, va ser una iniciativa de les que manquen a la vila per dinamitzar el poble i sobretot la joventut, que com es va poder veure no està tant morta com de vegades es vol donar a entendre.

SABEU QUE...

...dissabte, dia 13 de juny, es va inaugurar la primera finca dedicada a l'Agroturisme ?. Es tracta de Son Mercadal.

...el programa de les Festes de Sant Joan no indica la procedència, ni de quins sants es tracta, ni res...de la foto de la portada. És clar que molts sabeu que és la taula gòtica que representa els dos Sants Joans, propietat de la Societat Arqueològica Lul·liana, conservada al Museu de Mallorca. Descuit o ignorància ?

...a dit programa tampoc no sortia la tradicional salutació del batle ?. Un altre descuit.

...a les V Jornades de teatre que enguany no eren gratuïtes hi va anar molt poca gent ?. La pela és la pela !

...a allà on hi ha *teca* si que hi va molta gent?. Xupi, xupi, gelatet.

...i allà on no n'hi ha que no n'hi cerquin ?. De gent, és clar.

...la majoria de porrerencs continuen mostrant un preocupant desinterès pels actes culturals i esportius que organitzen les entitats ?. Malgrat tot, aquestes entitats continuen mantenint viu el poble.

...al concert de blues de l'Auditori no hi va haver cap persona en representació de l'Ajuntament? i això que col.laborava deixant el local...

...el mural, ideat per Jaume Falconer, dels 750 anys de la parròquia no va donar els resultats que se n'esperaven?. Una cosa és la teoria i l'altra la pràctica, i no és que s'escatimàs el personal ni les hores dedicades.

...la creu processional gòtica va a Barcelona a una exposició sobre el gòtic mallorquí organitzada pel Govern Balear. El mes de març es repetirà a la Llonja de Palma.

...el subcampió de Balears de tennis de la categoria cadet té una cama porrerenca ?. Es tracta de David Adam Julià, que és un nét de n'Andreu "Coves" al cel sia.

...algunes butaques de l'Auditori municipal fan "figa"? És ben hora que hi facin una passada.

...els "camerinos" tampoc no són *treure-dors a rotlo* ? També és ben hora que els adecentin.

...segons una enquesta feta des del PP, molts dels votants del PSM, EU i UM aproven la gestió del govern de Jaume Matas ?... i que la Verge nom Bet Maria ?

...malgrat els resultats d'aquesta enquesta el Sr. Verger no ho veu gaire clar i demana als seus que deixin de criticar a UM ? *Maria Antonia nos quiere gobernar, y yo le sigo, le sigo la corriente...*

...en Jaumet Mates, en unes declaracions no gaire afortunades, va comparar el nacionalisme del PSM amb el de HB ?. *Porca miseria...*

...el PP porrerenc ja ha amollat el coet d'inici de la precampanya electoral ?. Idó ara a fer s'espès.

...el Grup de Teatre Foganya representarà **Mans Enlaire** ! al Teatre Principal de Palma ?. Enhorabona, actuar al Principal no està a l'abast de tothom.

...enguany l'Escola d'estiu ha estat organitzada conjuntament per les associacions de pares i mares d'alumnes dels dos col·legis porrerencs ?. Les activitats es fan com sempre a l'Escola Nova.

...el Grup d'Esplai ja prepara amb molt d'entusiasme el seu campament d'estiu ? Serà la primera setmana d'agost per terres menorquines.

...el concert de fi de curs de la Coral de Porreres va ser extraordinari ?

...el filial del Reial Mallorca va culminar una temporada històrica amb l'ascens a la segona divisió A ?. El Sevilla, l'Sporting, el Rayo, l'Hércules, Las Palmas i el R'tvo. de Huelva seran alguns dels equips històrics amb els quals es trobarà.

...la Unió Esportiva Porreres es va quedar finalment a les portes de la Preferent ?. La mala sort en els darrers partits varen impedir l'ascens de l'equip porrerenc.

...l'equip de volei infantil femení del Col·legi Verge de Montis-sion es va proclamar campió de Mallorca als jocs escolars?

L'Equip de redacció de Llum d'Oli i la junta de l'agrupació cultural desitgen que passeu un bon estiu.

...dissabte, dia 20 de juny, va esser un dia ben trist? Va morir en Mateu Sorell *Mianes*, el darrer pagès de Porreres (i un dels pocs de Mallorca) que encara batia a la mala, emprant els ormetjos tradicionals.

...el dia de sant Joan es varen inaugurar les reformes duites a terme a la sacristia i en el trespol de tres capelles de l'església parroquial ?

...el dijous dia 25 de juny, a Sineu, es varen presentar les Actes de les I Jornades d'Estudis Locals de la Mancomunitat del Pla de Mallorca. Quan veuran la llum les Actes de les II Jornades celebrades a Porreres ?

...a finals de juny morí el poeta Miquel Gayà i Sitjar, el darrer representat de l'Escola Mallorquina. Descendia de Porreres per part de mare, de Son Castanyer, de la qual cosa es sentia ben orgullós. Fa uns anys va pronunciar el pregó de les festes de Sant Roc.

PUB RESQUILLS ES TRUI DE PORRERES

C/ Pou Florit, 14 - PORRERES

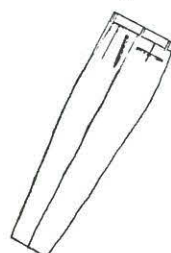
Sa Pastera

*Nou assortit
d'entrants
i plats
de pasta*

C/. Pou Florit, 10 • Tel. 971 64 71 09
PORRERES - MALLORCA

Confeccions i moda en esport i ben vestir

**Cas
Sastre
Micarillo**

Carrer de l'Almoina, 28 Telèfon 971 64 73 09 Porreres

EL GRUP DE TEATRE FOGANYA PARTICIPÀ AL I CONGRÉS DE GRUPS TEATRE AMATEUR DE LES BALEARS.

Gaspar Barceló i Barceló, Vice-president del Grup Foganya, fou elegit vocal de la Junta Directiva de la recentment creada Federació.

La unió i la recerca de solucions conjuntes entre els grups i associacions teatrals de les Illes Balears van ser els arguments fonamentals per a la celebració, el passat diumenge 7 de juny a Lluçmajor, del **I CONGRÉS DE TEATRE AMATEUR DE LES ILLES BALEARS**, per tal de compartir conjuntament els problemes i mirar de trobar-ne remeis i solucions globals per a tots.

Després de la recollida de les acreditacions per part dels més de 150 congressistes, prèviament inscrits, va tenir lloc per part del President de la junta gestora, el Sr. Damià Tomàs i Morlà, i acompanyat del President de la Federació Valenciana, el Sr. Josep Lluís Prieto, l'acte d'obertura i inauguració del Congrés.

Posteriorment s'organitzaren dues mesos de treball, on tots i cada un

dels grups participants varen poder expressar les seves inquietuds teatrals, els problemes que tenen a l'hora de dur a terme els seus muntatges, així com la greu problemàtica que tenen davant la llei vigent de la S.G.A.E.. Després de quasi tres hores d'escoltar les diferents queixes, propostes i opinions dels trenta grups assistents (la manca de diners, d'obres per a representar i sobretot la manca d'espais escènics, foren els principals entrebancs esmentats per la immensa majoria), es va acordar la publicació d'una guia conjunta on constessin totes les dades dels grups, un calendari de mostres teatrals, la creació d'un major nombre d'espais teatrals i la creació d'una biblioteca on hi hagi registrades totes i cada una de les obres representades i així fer més fàcil l'intercanvi de muntatges entre els diferents grups, entre d'altres coses.

L'acte de clausura va tenir lloc al Restaurant Gran Via de Lluçmajor, on després d'un bon dinar i d'unes entretingudes tertúlies teatrals vàrem poder sentir les intervencions del conseller de Cultura del C.I.M, el Sr. Damià Pons, del director general d'Educació, el Sr. Francesc Romero, i del President de La Federació Valenciana i membre de la Confederació Espanyola, el Sr. Josep Lluís Prieto.

El Sr. Damià Pons va qualificar aquest 1r Congrés com un esdeveniment de primera, a nivell social i cultural a Balears per la veritable necessitat que hagi un sol interlocutor davant les institucions que reculli i que doni abast a totes les necessitats del món teatral Balear. Així mateix va prometre que des del Consell Insular de Mallorca es faria el que calgués per a la creació de nous espais teatrals o la restauració dels ja existents, sempre i que es comptés amb el suport dels corresponents Ajuntaments i que a l'hora d'organitzar mostres o altres actes relacionats amb el teatre no dubtéssim d'anar a tocar a les seves portes.

El Sr. Francesc Romero va prometre una gestió i suport per part del Govern Balear i va felicitar a tots els Grups per aquesta diada d'unió i feina.

Va tancar les intervencions el Sr. Josep Lluís Prieto, el qual donà les gràcies a tots els assistents i prometé que des de la Federació Valenciana, institució que presideix, i des de la Confederació Espanyola, d'on en és membre directiu, es recolzaria plenament aquesta iniciativa.

Seguidament el Sr. Damià Tomàs en un breu, però emotiu parlament,

BAR CA SA VIUDA

Especialitats:
"Callos", frit i llengua

C/. d'en Veiet, 1 - Tel. 971 64 70 57 - PORRERES

ESTANC CA NA JAUME

Tabac - articles de regal - papereria
llibres i tota classe de revistes i diaris

Carrer Sant Roc, nº 2 - PORRERES

Grup de "Gent Gran en Marxa" de Porreres.

LA GENT GRAN DE PORRERES EN MARXA

Xim Oliver i Servera
Joana Mora i Cerdà

El passat 17 de maig va tenir lloc a Inca la IX Cloenda del Programa **Gent Gran en Marxa** de la Federació d'Associacions de Persones Majors de Balears.

Un grup de persones de l'Associació de la tercera edat de Porreres assistiren a aquest acte, que reuní a 92 associacions de Menorca, Eivissa i Mallorca.

L'acte consistí en la demostració de cinc taules de gimnàstica, totes diferents i dirigides per un monitor. En el cas de Porreres fou el porrerenc Xim Oliver i Servera l'encarregat de dirigir la taula.

Al llarg de vuit mesos, des del 15 de setembre fins al 31 de maig, en Xim ha estat el responsable de les classes de gimnàstica per a persones majors, que s'han duit a terme al local de Sant Felip, els dimarts i dimecres de cada setmana amb dos torns, a les 10 del matí i a les 12 del migdia.

Segons les informacions que ens ha facilitat en Xim hem pogut saber que aquests cursos de gimnàstica estan subvencionat al 100% per l'Institut Balear d'Afers Socials (Ibas), depenent de la Conselleria de Presidència del Govern Balear.

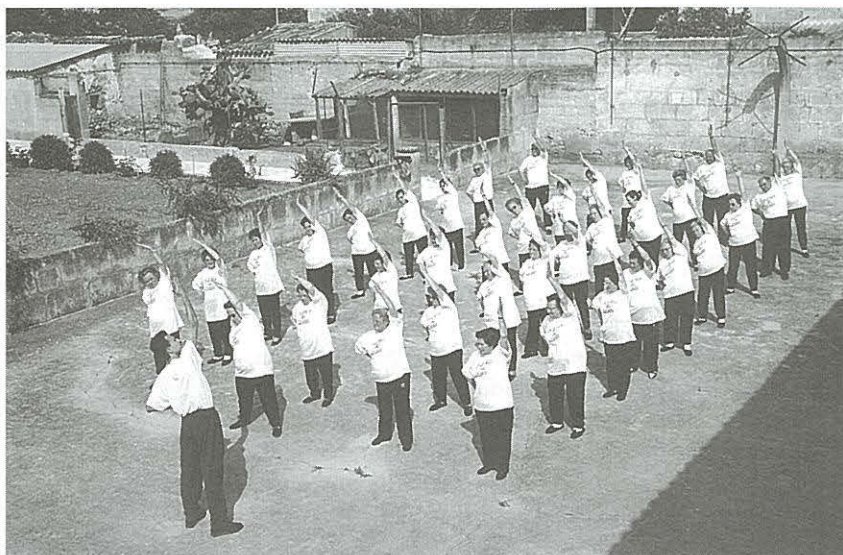
Les persones que han participat activament a aquests cursos, entre els dos torns, sumen unes 65-70. Les edats comprenen entre els 55 anys fins a 80 i busques. Destacar com cosa curiosa que en el tram d'edat que hi ha menys persones és el de 55-60.

El tipus de gimnàstica que realitzen és molt suau, ens comenta en Xim, adaptada per a aquesta gent i amb la qual es treballen totes les parts del cos: cames, genolls, turmells, cintura... també es fan exercicis a terra, asseguts, de costat...

L'opinió de l'expert sobre aquestes classes de gimnàstica és la següent: *...crec que aquestes classes són com un tresor per a la gent gran, són com a una droga sana, una medicina que quan arriben les vacances d'estiu manca. Pens que les autoritats, en aquest cas el Govern Balear, s'ha donat compta del benefici que fa a la gent gran, potenciant-les i impulsant-les amb gran força, no només la gimnàstica sinó també les altres activitats que es realitzen...*

A l'Associació de la Tercera Edat de Porreres a més de la gimnàstica, al llarg del mesos d'hivern s'han duit a terme altres tipus d'activitats: ball de saló, punt mallorquí, ceràmica...

Des d'aquestes planes volem encoratjar a seguir amb aquesta activitat tan sana i agradable com és la gimnàstica. Endavant!

Gent Gran en Marxa fent una demostració al pati de Sant Felip.

Calçotada Popular - Febrer 1995. El Batle de Porrera i el batle de Porreres.

AGERMANAMENT PORRERES-PORRERA

El passat dia de Sant Joan, finalment, va tenir lloc l'acte oficial d'agermanament entre les viles de Porreres i Porrera.

Al saló d'actes de l'Ajuntament de Porreres es varen reunir la corporació municipal porrerenca i els representants de Porrera, en aquest cas el batle i el tinent batle.

La regidora de cultura va donar lectura a l'acord del ple municipal que promovia dit agermanament. Tot seguit hi va haver la intervenció dels dos batles, un i altre expressaren el desig de col·laboració i amistat mútua entre els dos municipis.

Llàstima que aquest acte comptàs amb tan poca presència de públic.

Des d'aquestes pàgines l'Agrupació Cultural vol recordar que ja fa temps va promoure aquesta iniciativa i que a l'octubre de 1984 organitzà una visita cultural a terres tarragonines amb esment especial al poble de Porrera. Els expedicionaris porrerencs foren rebuts amb mostres d'amistat per les autoritats de Porrera i el poble en general. A més la nostra entitat, juntament

amb altres, ha tengut present a Porrera en actes com la calçotada popular que va tenir lloc el mes de febrer de 1995 en ajuda per les inundacions sofertes a la tardor del 94.

Amb posterioritat al referit

acte d'agermanament, el periodista Jacint Planes Santmartí a la seva secció habitual al diari *Balears* es feia ressò de tal esdeveniment i suggeria que podria resultar força interessant organitzar un concert del cantautor Lluís Llach (de mare porrerenca de Porrera i afincat actualment en aquell indret de la comarca del Priorat) a la vila de Porreres. Seria una altra manera d'arredonar els lligams d'agermanor.

TRES ALUMNES PORRERENQUES PREMIADES A L'INSTITUT

Els departaments d'Arts Plàstiques, Llengua Castellana, Llengua Catalana i Física i Química de l'institut de Felanitx, organitzaren un any més una sèrie de concursos adreçats a l'alumnat del centre. Dia 23 d'abril, dia del llibre, va tenir lloc l'acte literari de proclamació i lliurament dels premis, consistents en lots de material divers i llibres.

Tres alumnes porrerenques foren premiades: Aina Mª Gayà Blanquer i Jerònia Grimalt Enamorado, de

tercer d'ESO, obtingueren amb *Les portes del servici* el 1r premi del IV Concurs de Dibuix i Creació Literària, mentre que Coloma Bover Garcies, de 1r de Batxillerat, aconseguí també el 1r premi del III Concurs d'Assaig Científic.

Enhorabona a totes tres!

RESUM PLUVIOMÈTRIC

Julia Barceló Aulí

Març		
Dia 11	7'1	Litres/m ²
Dia 12	0'6	"
Dia 28	0'2	"
Total	7'9	Litres/m ²

Abril

Dia 07	6'4	Litres/m ²
Dia 08	3'3	"
Dia 09	0'9	"
Dia 11	0'9	"
Dia 22	23'0	"
Dia 29	1'6	"
Dia 30	0'6	"

Total	36'2	Litres/m ²
-------	------	-----------------------

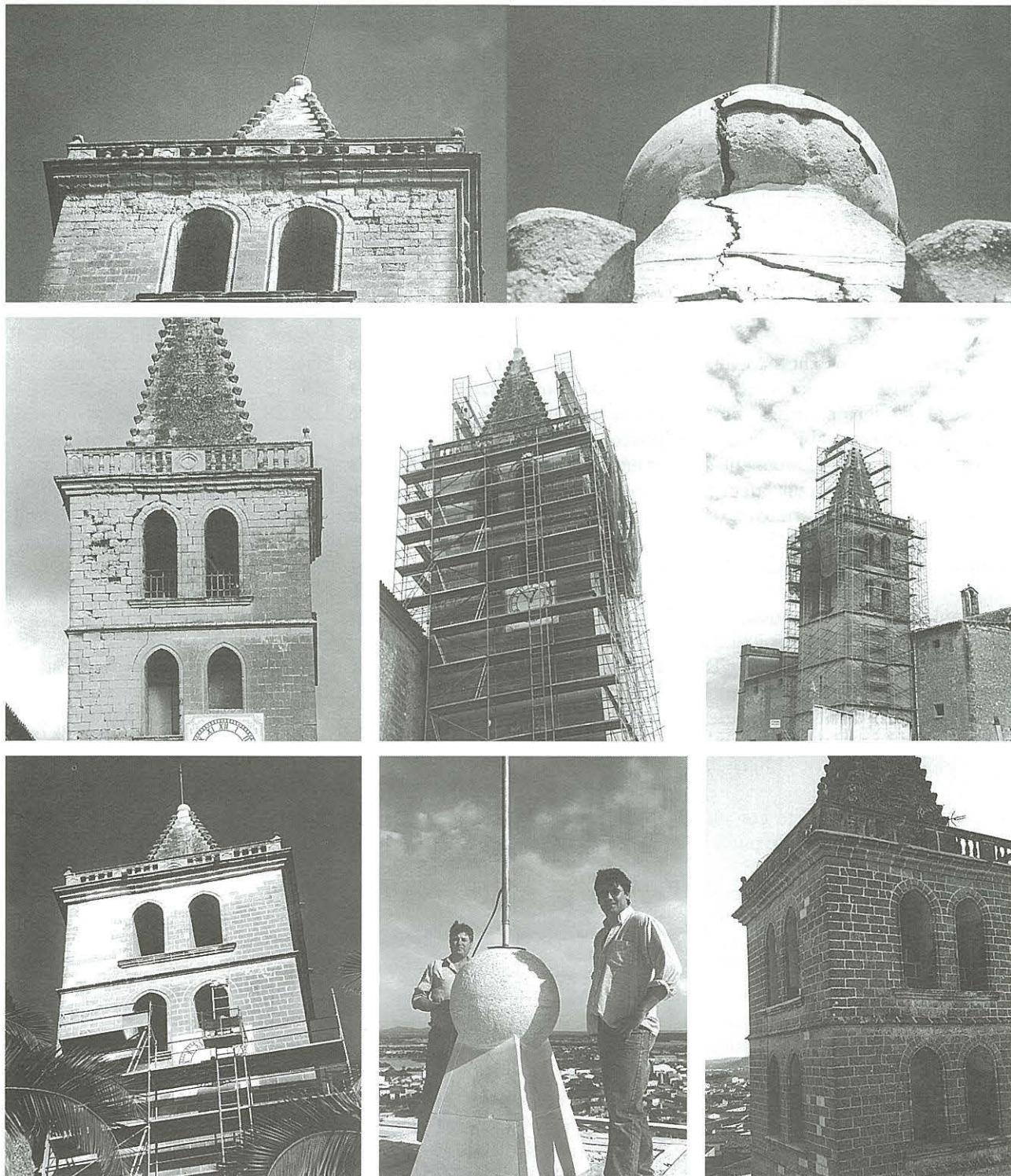
Maig

Dia 01	13'8	Litres/m ²
Dia 02	17'5	"
Dia 03	3'2	"
Dia 05	2'4	"
Dia 11	1'3	"
Dia 13	3'1	"
Dia 14	12'2	"
Dia 16	0'4	"
Dia 25	8'1	"
Dia 27	0'4	"

Total	62'4	Litres/m ²
-------	------	-----------------------

EL CAMPANAR DE LA PARRÒQUIA ABANS, DURANT I DESPRÉS DE LES REFORMES.

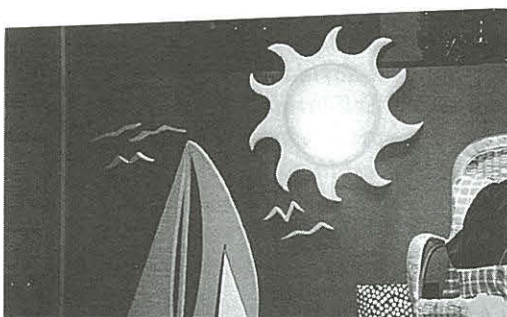
Des d'aquestes pàgines vos volem donar a conèixer mitjançant unes fotografies, que molt amablement ens ha cedit el rector Bartomeu Tauler, el mal estat de conservació en què es trobava el campanar de l'església parroquial i l'estat actual després de les reformes efectuades en temps recents.

ELÈCTRICA BARCELÓ GUANYA EL PRIMER PREMI DE LA X^a MOS- TRA ESTABLE DE MOS- TRADORS

L'establiment porrerenc *Elèctrica Barceló* fou el guanyador de la X^a Mostra Estable de Mostradors. Els comerços *S'Orient* de Campos i la botiga *Vora-Vora* d'Artà reberen el segon i tercer premi respectivament. Aquesta Mostra, organitzada per l'Associació del Petit i Mitjà Comerç de Mallorca,

PIMECO i patrocinada per la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria de la CAIB guardona els millors treballs de mostradors dels comerços de Mallorca que es presenten a concurs. Amb la feina i bons resultats, els comerciants demostren que el mostrador, com a instrument important per les vendes, mereix aquesta dedicació. En Joan Barceló ha demostrat, amb els seus treballs, una gran dedicació i sensibilitat envers a la decoració i muntatge de mostradors. Enhorabona!

NIT DE BLUES A L'AUDITORI

El vespre dia 12 de juny es va celebrar a l'Auditori de Can Boterí un acte singular per més d'un motiu; no és normal que hi hagi un concert de blues a Porreres, i tam-

poc no ho és que l'organització vagi a càrrec d'un particular, al marge d'Ajuntament i associacions. En Rafel Picornell va esser el brúsker.

Es tractava d'oferir blues, blues del bo, podem afegir, tant per la música interpretada (que anava de les venerables tonades de Robert Johnson fins a qualche peça del millor Dylan) com per la qualitat de la interpretació del grup en qüestió, **Strange Leftones**, amb Octavi Cortés a la guitarra, Miquel Ferrer a l'armònica i Emili Gené a la mandolina i el piano. I tots posant les veus, d'una manera més que digna, per cert.

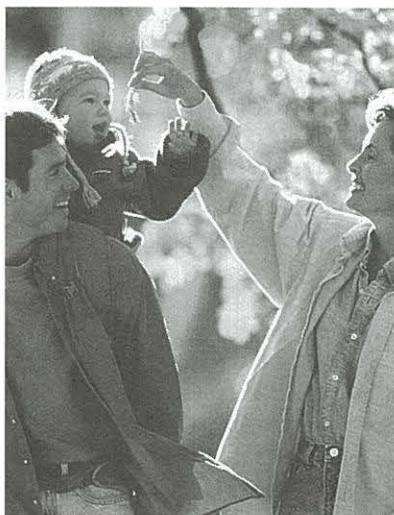
Van esser dues hores de música creada, cantada, tocada amb passió, per part de gent que estima el que fa: blues, gospel, spirituals... el públic assistent, no tan nombrós com mereixia l'ocasió, va gaudir de l'espectacle. Ara manquen més iniciatives com aquesta.

Active su Nómina

Al domiciliar
su nómina en
Banca March
obtendrá
mucho más
que un regalo.

Activará un
gran número
de prestaciones
y servicios.

BANCA MARCH

PREMIS LLIBRETA GEGANT DE LA BANCA MARCH DEL MES DE JUNY

Noguera Font, Miquel
Taula i banq. Plegabl.

Veny Mas, Margalida
Joc de ganivets

Llull Sorell, Isabel
Estoig d'eines

Nicolau Tomàs,
Miquel Àngel
Joc de ganivets

Mestres Arroyo, Lluís
Joc de ganivets

Servera Mora, Mateu
Joc de ganivets

Gari Servera Jaume
Joc de ganivets

Ferrer Vadell, Maria
Taula i banq. Plegabl.

ALGUNES REFERÈNCIES SOBRE EL MOVIMENT OBRER DURANT LA 2ª REPÚBLICA A PORRERES

Tomeu Garí

L'adveniment sobtat de la República, el 14 d'abril de 1931, no va representar cap trauma, tot i que per als nombrosos "Monàrquics i els adeptes al caciquisme de dretes hi hagué uns hores de consternació, i en alguns sectors de pànic"¹ i val dir que no hi hagué ni una sola vegada problemes de cap tipus. Malgrat la proclamació de la 2ª República a Mallorca va suposar l'aparició d'un fervor polític important, a Porreres, la situació política no es tresbalsà. L'entorn porrerenc es caracteritzà pel predomini aclaparador de les classes tradicionals i una plena vigència del caciquisme.

Però la República, la legalitat constitucional i l'eufòria provocada en alguns sectors envers el nou Règim va suposar una embrenzida important pel moviment obrer mallorquí i un fet realment novedós fou l'aparició de societats obreres de la UGT on fins aleshores no n'hi havia cap, ens referim als municipis rurals

del Pla de Mallorca.

Porreres no va restar alié als canvis i en fou un reflexe la formació d'una societat obrera. El Març de 1932 es fundà la Societat Unió Obrera que arribà a tenir 108 socis, l'any 1933, estava associada a la UGT. La següent crònica publicada a "El Obrero Balear" sobre la creació d'una societat obrera de la UGT a Porreres²:

Porreras es uno de los tantos pueblos en que el caciquismo ha venido ahogando en flor todo intento de organización de la clase obrera. Ha sido preciso que la República saneara un poco el ambiente para que pudiera tomar cuerpo al anhelo de los trabajadores de constituir una fortaleza sindical para la defensa de sus intereses, anhelo que es ya una realidad desde hace tres meses.

El caciquismo aún latente pugna por malograr el noble empeño de los compañeros de Porreras, pero el entusiasmo de éstos permite asegurar la utilidad de aquella pugna y el éxito más rotundo de nuestros camaradas porrerenses, que pronto se incorporarán al invencible ejército de la paz y la justicia social de la UGT.

El 1933, els treballadors de les prederes i els sabaters s'organitzen a l'entorn de *Fraternitat Obre-*

ra, aquesta entitat tenia 122 socis i estava adherida a la *Unió General de Treballadors*. Durant la seva existència es caracteritzà la lluita a favor dels seus afiliats i obrers del poble. Una mostra del que dic la trobam a les fulles del quinzenari porrerenc *La Voz de Porreras*³:

El 1º de Mayo, es el único día que las masas obreras y campesinas dejan las máquinas y sus arados, como los demás instrumentos de trabajo para conmemorar la Fiesta del trabajo.../.. El Primero de Mayo no debe ser un día simplemente de fiesta más bien de lucha y solidaridad.

¡ Solidaridad con nuestros hermanos de clase presos en cárceles y presidios!.

¡ Viva la Huelga internacional de las 24 horas !.

¡ Viva Fraternidad Obrera!.

L'entrada de la Comissió Gestora del Front Popular a Porreres, el Març de 1936, suposaria un tomb important a la política local. L'ambient del poble va augmentar, tot allò que passava o es discutia a l'Ajuntament circulava de boca en boca com mai no havia succeït. L'associacionisme obrer també va rebre una forta empenta, la celebració de la festa del treball de 1936, en fou un exemple⁴:

Bartomeu Ferrando i Ballester
Guillem Soler i Vanrell

ECONOMISTES

Assessoria Fiscal - Comptabilitats - Assegurances

C/. Nuño Sanç núm. 11 - 1er A
Tel. i Fax 971 16 81 56 PORRERES

Con bastante animación se celebró en este pueblo la fiesta del trabajador, el 1º de Mayo.

El comercio cerró a las diez de la mañana, permaneciendo todo el resto del día cerrado.

Por la mañana en el salón Ca'n Torres tuvo lugar un cfé de compañerismo organizado por la entidad local Fraternidad Obrera, al cual asistieron gran número de comensales.

En dicho café, una vez terminado, dirigió la palabra el Presidente, Don Sebastián Ferrá Xamena, Don Andrés Sorell y Don Pedro Sorell. Seguidamente se salió del local de Fraternidad Obrera, una manifestación que recorrió las principales calles de la población. También fueron muchos los vecinos, que aprovecharon la ocasión para ir a pasar el día fuera del Pueblo, dirigiéndose gran parte a Montesión, el Puig de San Miguel (Montuiri) y otros.

L'Alçament militar contra la República desencadenà la tragèdia de la Guerra, la repressió i un seguit d'assassinats i morts de carretera que colpejà molt especialment el moviment obrer illenc. Després del 19 de juliol de 1936, res tornà a ser igual.

¹ Massot i Muntaner, Josep. "El Desembarcament de Bayo a Mallorca, Agost-Setembre de 1936". Publicació de l'Abadia de Monserrat, Barcelona 1987.

² El Obrero Balear, núm. 1591, 17 de juny de 1932.

³ La Voz de Porreras, nº 2 p.3, 20 d'abril de 1935.

⁴ La Voz de Porreras, nº 30 p.3, 16 de maig de 1936.

COM ES CELEBRÀ LA FESTA DE MONTI-SION L'ANY 1891

Maria Barceló Crespi

L'erudit i arquitecte Bartomeu Ferrà, com a directiu de la Societat Arqueològica Lul·liana, va ser convidat pel batle de Porreres per assistir a la festa de Monti-Sion el dia 5 d'abril de 1891 tot aprofitant una inspecció als treballs de restauració del santuari els quals li havien estat encomanats.

L'endemà, en Ferrà va escriure una carta al Director del Bolletí donant compte del que havia vist i fet. Dita carta és un valuós testimoni, sobretot, de com es celebrava la festa anual dedicada a la Mare de Déu.

Parla de l'amistat que unia amb els propietaris d'Es Monjos, d'una excursió al santuari que projectava per als seus socis la Societat Arqueològica Lul·liana, de les creus gòtiques a la vora del camí, de la capella, del retaule i de la talla de la Verge, de l'aula de gramàtica, etc. Pel que fa a la festa en sí va escriure, literalment, el següent:

¿ Qué diré de la función religiosa? La presidió en la iglesia, el Magnífico Ayuntamiento; y en el coro el dignísimo Sr. cura párroco de Porreras con asistencia de todo el clero; predicó las glorias de la Virgen reseñando la historia del Santuario el

orador D. M. Barceló, y la música de la villa hizo honores correspondientes a nuestra Diputación provincial, fué una manifestación pacífica de cordialidad política, con alguna nota individual disonante, atendiendo el carácter del sitio que ocupábamos, en donde era lo regular dar pruebas de catolicismo, aun cuando no se hubiera hecho más que rezar la oración dominical. No concurrió el clero, y su ausencia me pareció que desvirtuaba en mucho aquel pan-caritat.

Por la tarde, después de haber oído ejecutar con suma afinación algunas piezas musicales, empezó el baile en el centro del claustro: no el baile mallorquín con tradicionales chirimias, sino el baile urbano moderno...Entonces me despedí, lamentando la desaparición para siempre de nuestras sencillas fiestas populares, y la invasión de ese prurito antireligioso que ni siquiera respeta la gravedad de nuestros más venerados santuarios, objeto de las piadosas romerías del pueblo mallorquín.

¹ B. FERRÀ: "Fiesta en el oratorio de Montesión de Porreras", BSAL IV (1891), 46-47.

Foto VIDAL Porreres

FOTOGRAFIES D'ESTUDI
REPORTATGES DE NOCES, BATEJOS, COMUNIONS
AMPLIACIONS I REPRODUCCIONS

PORRERES A LA PREMSA DE PRINCIPIS DE SEGLE: LA GACETA DE MALLORCA I LA LABOR INFORMATIVA DE JOSEP ORELL.

Joan Barceló Bauçà

A les acaballes del segle XIX la premsa va experimentar un esplendor desconegut als segles anteriors. Eren temps, aquells, de gran transformació social i política. Les tècniques d'impressió havien millorat de manera notable i els avanços en les telecomunicacions contribuïren moltíssim en la transmissió i difusió de les notícies. A Porreres la inauguració de la línia de tren entre Palma i Felanitx fou decisiva per sortir del retard informatiu que es patia a la vila.

La millora de la xarxa viària va permetre augmentar i perfeccionar considerablement la distribució de publicacions. A Palma s'editaven cinc o sis diaris i una gran quantitat de setmanaris i altres periòdics. Les quatre pàgines que solien tenir els diaris d'aleshores es basaven en l'actualitat de caràcter local. S'hi afegien els comunicats i les opinions polítiques o religioses -a vegades molt denses- i les informacions procedents de la Península i l'estranger.

A principis de l'actual segle, molta de la premsa es movia dins un furios integrisme catòlic. Això, en aquell temps, provocà un cert rebuig entre els distints estaments de la societat i, de fet, dins la pròpia Església. El bisbe Pere Joan Campins, que abans havia estat rector de Porreres, persona de

caràcter bastant més liberal, es va deslligar aviat d'aquest tipus de publicacions.

El Diario de Mallorca, en el qual hi treballà com a periodista l'advocat i historiador porrerenc Joan Feliu i Jaume⁽¹⁾, va ser l'iniciador d'un cert canvi de mentalitat dins l'ideari comunicatiu religiós. Però allà on es feu patent i clara la nova línia editorial va ser amb la publicació de la Gaceta

de Mallorca. Aquest diari volgué continuar la labor informativa i doctrinal del Diario de Mallorca, però va anar encara més lluny.

La Gaceta va ser un diari confessional catòlic d'idees socials avançades. Molt proper al catalanisme i al modernisme, és suficient recordar que hi col·laboraren personalitats de la talla de mossèn Antoni Maria Alcover, Salvador Galmés o Miquel Costa i Llobera. Els detractors de la Gaceta la consideraven ideològicament propera al maurisme i fins i tot al socialisme. Els setmanaris tradicionalistes catòlics La Verdad i El Verdadero polemitzaren, en aquest mateix sentit, amb el diari, que era dirigit pel manacorí Andreu Pont i Llodrà⁽²⁾.

La Gaceta tenia corresponsals a tots els pobles mallorquins i a Porreres ho era Josep Orell, del qual he tractat en altres ocasions⁽³⁾. Aquest personatge, interessat per les coses que passaven de tant en tant a la nostra vila, devia ésser un home probablement eclesiàstic -encara no ho he pogut esbrinar- o si més no, de profundes conviccions religioses. Abans també havia estat corresponsal del Diario de Mallorca. Orell, peoner en la labor informativa d'aportar noves a la premsa ciutadana va publicar durant la primera dècada del present segle, a vegades sense firma, moltes informacions referides a Porreres i al seu terme.

Amb un estil que avui ens pot semblar una mica desfasat, el col·laborador porrerenc saludava l'aparició de la nova publicació, tot comentant que la Gaceta havia tengut una sincera i entusiàstica acollida al poble "porque las ideas que sustentan en las cuestiones sociales, y

su carácter católico-conservador, encajan perfectamente en el modo de ser y pensar de estos moradores, desengañados la mayoría, de esa prensa oportunista y convencional que ha ejercido la hegemonía en la intelectualidad española”.

La Gaceta va sortir el decapvespre de dia 1 de juliol del 1907. Curiosament aquest primer número és el que informa del funeral i enterrament a Palma de Joan Feliu. Sense cap dubte, l'interès que ofereix la premsa d'aquesta època és elevat. Sobre tot pel que fa a notícies i referències de Porreres. La majoria tenen una temàtica que podríem definir com a succeïts o de contingut religiós. Valgui un senzill botó de mostra amb un petit incendi que es va produir el 13 d'agost de 1907 a la casa situada al número 8 del carrer d'En Veiet, habitada per Antoni Cerdà, que “redujo a cenizas un montón de leña valorado en 20 pesetas”. No es registren desgràcies personals i segons la crònica “se supone que fue casual”.

Per cert, durant els mateixos dies d'aquell any va passar pel firmament un cometa. Segons una nota breu del 13 d'agost es distingia a simple vista, “ostentando una hermosa cabellera de unos cuantos

metros de longitud”. Al primer número també hi hem pogut trobar una nota informant que “ha empezado ya el negocio de la pulpa de albaricoque”. El preu de la fruita oscil·lava entre les 4 pessetes i les 4'50. El bessó d'ametlla es pagava a 97'50 pessetes el quintar.

A la Gaceta de Mallorca les petites notícies de caire local anirien acompanyant altres temes de molta més importància, com la sublevació i posterior guerra del Marroc del 1909 o els fets de la Setmana Tràgica de Barcelona d'aquest mateix temps. El diari va desaparèixer dia 28 de febrer del 1910 per donar pas al Correo de Mallorca.

⁽¹⁾ Vegeu, pel que fa aquesta qüestió, Joan Feliu i Jaume, periodista al programa de les Festes de Sant Roc. 1994.

⁽²⁾ Cent anys de premsa diària de les Balears. 1993. Hora Nova. Palma.

⁽³⁾ “Llum d'Oli” núm. 45, gener 1995, pàgina 22.

UNA TROBALLA DOCUMENTAL DE GRAN INTERÈS

Maria Barceló Crespi

Al número 53 del *Bolletí Arqueològic Lul·liana*, publicat recentment, es dona a conèixer un document, fins ara inèdit, que aporta dades força interessants sobre Monti-Sion en general i sobre el primer retaule, gòtic, en particular. L'investigador català Marc Jobani transcriu un document del 26 de maig de 1508 localitzat a l'Arxiu de la Biblioteca de Catalunya i que és el contracte entre els jurats i preveres de Porreres d'una banda, i l'escultor Gabriel Mòger d'altra banda, membre d'una coneguda nissaga d'artistes. gabièl Mòger es comprometia a realitzar un retaule de la Passió per a la capella de Monti-Sion que *en los passats dias han fundada* (entenguí's fa poc temps).

El document ofereix molts detalls valuosos per a la coneixença del nostre santuari en una època primerenca de la seva vida.

Tel. 971 16 83 10
Avgda. Bisbe Campins, 13

PORRERES

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, nº 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Telf. 971 64 71 54

PEL JUNY, LA FALÇ AL PUNY.

Antoni Pubil

Arriben les primeres calors i les ovelles comencen a pasturar de nit. És l'inici de les feines dures i pesades del camp mallorquí. El pagès ha de recollir el que ha sembrat. Són diversos els refranys o dites que marquen l'arribada d'aquesta activitat que es fa des de temps immemorial: la segada.

*Pel juny, la falç al puny.
Sembraràs quan voldràs, però pel juny segaràs.*

El camp ha canviat de fesomia. Del verd de l'hivern s'ha passat al color daurat, fruit de la suor de l'home i de la generositat de la natura. Aquest canvi queda reflectit a l'endevinalla

*Verd em vaig criar,
ros em van tallar,
després em van moldre
i tu em vas menjar.*

La falç, però, va desapareixent del nostre camp. No fa tants d'anys que els pagesos encara segaven amb la falç i duien canons de canya als dits per protegir-se'ls. Ara bé, ja a finals del segle passat, alguns senyors de grans possessions importaren maquinària per segar de fabricació anglesa i ben prest començaren a fabricar-se aquest tipus de màquines a Mallorca. Porreres fou un dels indrets clau en la fabricació d'aquesta maquinària. L'any 1940, només a la ferreria de *Can Boterí* es feren 72 segadores, de les quals se n'exportaren bastantes. A la de *Can Frarí*, també, durant alguns anys de la dècada dels 40, es fabricaren més

de 100 segadores cada any. Fins i tot segadors porrerencs anaren a segar fora de l'illa.

Després de segar es replegaven les gavelles, petits feixos de blat, i es feien les garbes, normalment de bon matí. Sis gavelles feien una garba. Les garbes es fermaven amb vencills d'espart o de càrritx. Un cavalló era un conjunt de deu garbes o vencills. L'anyada es comptava per cavallons. Tan prest com s'havia garbejat, les pageses espigolaven, recollien les espigues que quedaven pel rostoll del sementer. Aquest fet ens ha quedat en aquesta expressió o manera de dir

Qui no pot segar, espigola.

i en la dita

A darrera la segada, no perdis l'espigolada.

No es podia despreciar una espiga,

ni tan sols un gra de blat, quan el pa anava tan escàs. Ja ho diu la cançó

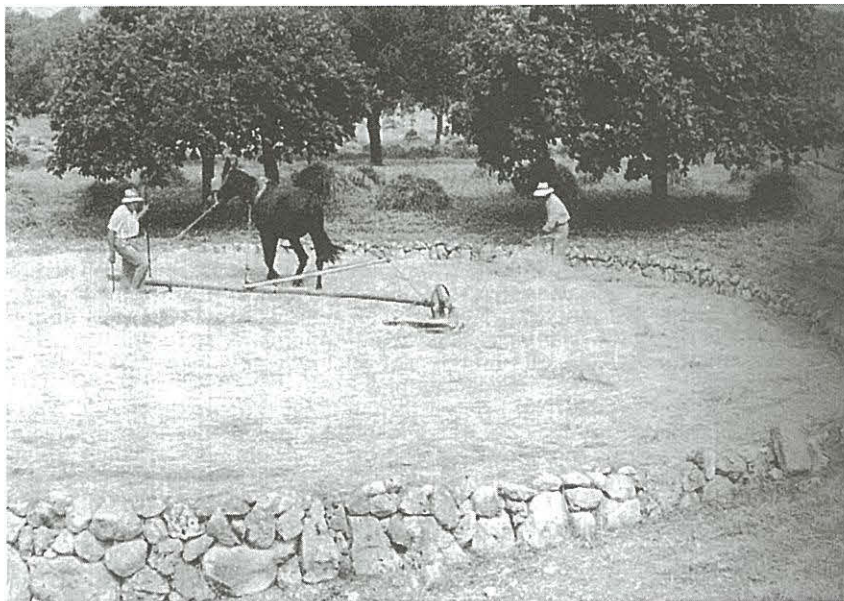
*Afanya't a espigolar,
afanya't a aplegar espigues,
cada manada que lligues
pensa que és un tros de pa.*

Som ja en plena calor, a principis del mes de juliol. És l'hora de preparar els ormetjos per batre.

*El juliol, bat qui vol.
El qui, a l'estiu no replega, a l'hivern, mastega més que roega.*

El procés de batre era llarg i feixuc. Els pagesos regaven l'era la nit anterior o el mateix matí per llevar la pols. Després començaven a estendre les garbes amb la forca i feien la vorera de l'era amb les mans per deixar les espigues cap a dedins.

Pel juliol, el blat al sol.

El deixaven torrar un poc al sol mentre berenaven. Després es col·locaven damunt l'era els ormetjos necessaris: el piló, la biga, el carretó de batre, el balancí i els tiranys per enganxar la bístia o bísties. El piló era el timó que dirigia la batuda. Donant voltes i voltes es capolava la palla i s'esfloraven les espigues, i el gra sempre quedava davall. Per tal d'orientar i animar les bísties el pagès es posava a cantar. Les cançons de batre, així com també les de segar, contenen detalls costumístics i ambientals que avui en dia són desconeguts per la major part dels habitants de les illes. Vet aquí una cançó pròpia de la batuda

*"An es mul jo don garroves,
per batre, força tendran;
es ferrers les ferreran
i s'esfiga esfloraran
amb ses ferredures noves".*

i una de la segada

*"Amb sa fauç m'he fet un tai,
i un que en tenia, són dos.
D'un ja no em curaré mai;
de s'altre, és dificultós".*

A més aquestes cançons tenen una gran importància musical, malgrat que en aquest escrit no transcriu les melodies. És creença general que les tonades d'aquestes cançons són d'origen àrab.

El sol era fort i mal d'aguantar. A prop hi solia haver algun arbre on reguardar-se. Al crit de forques, acudien els altres a girar la batuda. Amb els rampins es llevava la palla llarga perquè no tengués tant de gruix i fos més fàcil acabar de batre.

Les eres s'ubicaven a llocs espaiats, oberts al vent. La batuda es tirava per amunt i així el gra quedava a una part mentre el vent duia la palla cap a l'altra.

La darrera passa era ererar, porgar el gra amb un garbell gros anomenat erer. El gra ja quedava bastant net. Per mesurar-lo s'utilitzava la barcella. Cinc barcelles a caramull o sis de rasses feien una quartera, uns cinquanta quilos.

No diguis blat, que no sigui al sac i ben lligat.

De la palla, en canvi, se'n feien els pallers, quan el sostre ja era ple. L'endevinalla diu

*Un home molt
alt i gros,
que no té cara ni
os.*

La mecanització de l'agricultura ha fet desaparèixer les garbes i

els pallers, i ha deixat fora d'ús tota una multitud d'ormetjos. Actualment la recollidora ho fa tot: sega i bat a la vegada al mateix sementer.

Ara bé, malgrat que la feina era molta i dura, també hi havia temps per l'oci. Eren típiques les proves de força per demostrar qui podia aixecar més pes. Una d'aquestes proves consistia en alçar un sac ple de blat amb els peus aficats dins una barcella, prova que requeria força i equilibri. Tampoc no mancava el ball. Eren freqüents les ballades damunt una era durant l'estiu, a les quals hi acudia gent de tot el terme municipal, i fins i tot quan l'indret es trobava a prop d'un altre terme municipal, els balladors de Porreres s'entremesclaven amb els balladors d'aquest altre municipi.

Totes aquestes imatges, però, pertanyen ja a la història del nostre camp.

RAR
Ca'n guillem
Tel. 64 74 95 PORRERES

"la Caixa"

C/ Hospital, 5 Porreres

DE L'INSTITUT DE FELANITX

Biel Gomila i Jaume

Dates de Matriculació per al Curs 1998-99

Juliol de 1998

Dies 1, 2 i 3: 4t d'ESO.

Dia 3: Diversificació i iniciació Professional (Garantia Social).

Dia 7: 3r d'ESO (Porreres, Sant Alfons i altres).

Dia 8: 1r de batxillerat (Humanitats i Ciències Socials).

Dia 9: 1r de batxillerat (Ciències de la Salut i Tecnologia).

Dia 10: 2n de batxillerat i cicles formatius de grau mitjà i grau superior.

Aquelles persones que no tinguin el títol d'ESO i hagin complert 18 anys abans del 31 de desembre de 1998, poden fer la seva prova d'accés per cursar un cicle formatiu de grau mitjà.

Per altra part els qui vulguin cursar un cicle formatiu de grau superior i no disposin de la titulació corresponent i hagin complert 20 anys abans del 9 de setembre de 1998, també poden fer la prova d'accés.

Les preinscripcions s'han de dur a terme durant la primera quinzena de juliol. Els exàmens per a cicle mitjà se celebraran el dia 7 de setembre i els de cicle superior, els dies 9 i 10 del mateix mes.

L'INSTITUT DE FELANITX, PREMI ARBOCERA 1998

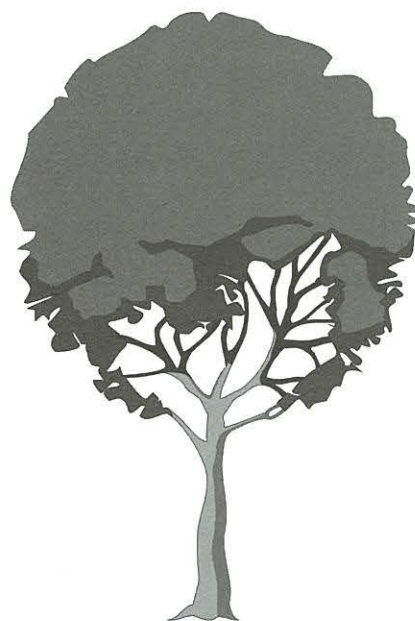
La Conselleria del Medi Ambient ha guardonat la seva tasca pedagògica en la protecció de la natura.

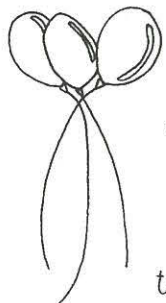
Biel Gomila i Jaume

La Conselleria del Medi Ambient de les Illes Balears ha concedit el premi *Arbocera* 1998 a l'institut **Mare de Déu de Sant Salvador de Felanitx** per la seva tasca pedagògica a favor de la protecció i defensa de la natura. Aquest guardó li va ser lliurat, a Palma, el dia 5 de juny, en ocasió de la celebració dels actes del "*Dia Mundial del Medi Ambient*".

Els criteris que la Direcció General del Medi Ambient ha tengut en compte per a l'adjudicació del premi han estat entre d'altres, la

"realització d'accions concretes en defensa del medi ambient i participació en campanyes d'educació ambiental, la celebració d'activitats dirigides a evitar o disminuir la contaminació tant atmosfèrica com de residus; accions concretes quant a la recollida selectiva de paper i d'altres materials i les accions efectuades pel professorat". S'han avaluat les activitats duites a terme des del curs escolar 1995/96 fins al mes de maig de 1998.

**Grup d'Animació
INFANTIL**

3i2.5

Porreres.

tlf: 647008 - 647677 - 647548 - 209970.

PAPERERIA ALMOINA

Llibreria - Fotocòpies - Objectes de regal

C/. Almoina, 10 · Tel. 971 16 80 19

CONSELLS AMBIENTALS

PROU BOSSES DE PLÀSTIC !

Aina Llauger Rosselló¹

És molt important que tots fem un esforç per reduir el consum de plàstics, per tal d'evitar la contaminació que provoca la seva fabricació, i per reduir la producció de residus. Els plàstics formen ja devers el 10% de les nostres deixalles domèstiques.

El seu reciclatge és complicat i més difícil que el reciclatge de productes de paper, el cartró i el vidre. Actualment, a més a més

encara no hi ha recollida selectiva de plàstics a Mallorca.

Un dels productes de plàstic que més ha proliferat aquests darrers anys i que més hauríem de tractar de reduir són les bosses. Per això tots hauríem de procurar:

- Anar a comprar amb una senalla, carretó de compra o bossa de roba.
- Rebutjar les bosses innecessàries

que sovint ens ofereixen als comerços : si ja tenim una bossa no n'hem de menester una altra, alguns productes els podem ficar fins i tot dins la butxaca...

- Reutilitzar les bosses que tenim a casa, per exemple com a bossa de fems, per tornar a anar de compres, per transportar objectes diversos...

ELS TÒNERS: ECOLOGIA I POSSIBILITATS DE RECICLATGE

Rafel Pons Victori²

En el món de l'ofimàtica es consumeix a diari milers de cartutxos de tòners emprats per les impresores làsser, fotocopiadores i fax làsser i que es caracteritzen per dos aspectes:

- Són altament contaminants
- La major part d'ells són reciclables

Amb el reciclatge s'aconsegueix evitar l'extracció de nous cartutxos de tòners (a manera d'exemple s'estima que un cartutxo de tòner conté en els seus plàstics uns 25 litres de petroli). Per altra banda s'aconsegueix evitar els abocaments de tòner pel bany (pràctica molt corrent fins fa poc) abocant-se posteriorment al clavegueram.

Per això, el Consell de Mallorca ha posat en marxa un pla de recollida selectiva de cartutxos de tòner mitjançant el qual se suministrarà a qualsevol empresa que ho sol·liciti, un contenidor de cartró amb l'objec-

tiu que tots els cartutxos de tòner d'impresora, fax i fotocopiadora emprats siguin recollits selectivament. A continuació només s'ha de cridar als números de telèfon que el contenidor indica i s'efectuarà la recollida d'una forma totalment gratuïta.

S'ha de destacar que els cartutxos de tòner estan tipificats com a un residu tòxic i perillós, per la qual cosa l'empresa recollidora ha d'acreditar que és un gestor autoritzat per a la recollida d'aquests productes. Això és d'una importància vital, ja que l'usuari d'aquest tipus de productes pot incórrer en una responsabilitat administrativa per fer un ús indegut d'aquest tipus de residus, per la qual cosa li ha de sol·licitar a la persona o empresa recollidora que ho faci constar a un butlletí de recollida expedit per l'empresa recollidora acreditada per la Conselleria de Medi Ambient del Govern Balear.

Mallorquina de servicios y Medio Ambiente, S.L és una empresa legalment autoritzada per a la recollida selectiva i el reciclatge de cartutxos de tòner a Balears, en virtut de l'autorització com a gestor num. RTP/G-028-97/CAIB.

Totes les empreses o organismes que vulguin tenir un contenidor apropiat per a la recollida selectiva de cartutxos de tòner poden sol·licitar als telèfons 431734-431697 i en breu termini de temps li seran subministrats.

NOTA: Els dos articles han estat publicats al nº 3 de la revista *Mallorca Recicla, Ara !*. Abril de 1998.

¹ Secretària del GOB

² Gerent de Mallorquina de Servicios y Medio Ambiente.

L'AMOR ESDEVÉ EN SOSCAIRE. MAI HI HA UN INSTANT D'ELL QUE NO N'HAGUI COSTAT UN DE PENJA

Rafel Picornell Serra

El qui continua escrivint damunt la terra

Estació de Canteres, Porreres vila i tots els encontorns. Un dia qualsevol de primavera del 1957

L'havia encaçada a l'aguait (perquè amagar-ho) per tots els carrers de la vila just per poder galandir-se d'haverla vista un poc d'aprop, així, enmig de la gent anant a la processó o venint del passeig dels diumenges...com un àngel davallat del cel enrevolat d'essers mortals com l'altra gent i ell.

Després quant el miratge o l'aparició s'havia esfumat el temps seguia impassible, trist, quotidià...com una malfetura.

El cert era que ell es trobava com un motlo de fer dimonis de lleig quan es mirava al mirall, no obstant encara quan havia acabat les feines de foravila (que eren moltes) els diumenges es llevava la sunya terrosa de la pell, es pentinava el revell dels cabells i quasi amb una cançó als llavis s'anava a la vila a intentar treure's el desassossec mirant-la de lluny i sospirant.

Acostar-se a ella, ni en somnis. Sols

li quedava la imaginació desenfrenada, sense entrebancs ni requincadures. Ella era el seu món i per ella bevia els molts de glops amargs de la vida que cada vegada es perllongaven més.

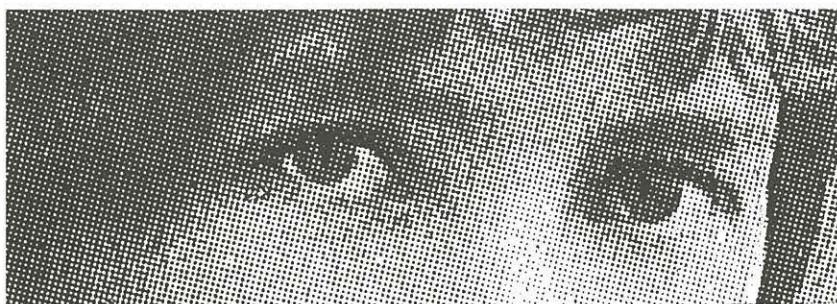
Ell, s'hagués pogut amistançar amb moltes dones que tenia per veïnades dels voltants de Son Mesquida, on ell residia, però després d'haver vist la bellesa o el conjunt de gràcies que li despertàren l'ànim quan la veié per primera vegada a l'estació (on per cert no l'esperava ell). Ja res fou igual, ja no tenia ganes d'encollar-se amb ningú que maldament fos mal de creure no fos ella. La que feia que les cames li tremolassin sense cap artífici, la que li amainava la tempesta del seu cor on batien ones malenconioses, la que li deixava la volença esterrajada fins que la tornava ullar. Fins que arribà el dia en qüestió, benaurat destí que tot ho capguarda. Aquell fou el més feliç de la seva vida, segur! Havia agafat el tren procedent de Felanitx a l'estacioneta de Canteres i d'allà cap a Porreres cercant la delejada aventura. Sempre

era per l'estil, s'anava xalest a deslliurar la sempiterna baralla amb ell mateix, poder acostar-se a ella i ésser capaç de dir-li el que pensava, tenir-la davant seu i que res li tremolàs d'una vegada per totes (quasi res!) i tornava desolat si no la veia i anant de gambirot si era pel passeig. L'abrivament de la joventut ja l'havia perdut cercant quimeres però encara era capaç, quan s'enrecordava, de caminar amb certa prestància de llinatge llunyà com ho feien els senyors que pul.lulaven pel tren i l'estació.

Aquell memorable dia havia apuntat l'aua plovent i a mitjan horabaixa el caminó cap a Canteres era una cadellada de bassots per tot, qualsevol carro que passàs i l'aplegàs despistat li deixaria els baixos dels calçons dels diumenges com un allau de pastifot de fang, fent que s'hagués de mudar de fundes de cames, arribant a *laudates* a l'estació, com qualche pic (arreu arreu!). El motiu del seu viatge al poble era per poder comprar al salleter arreus per la bístia i cordam a les botigues

Porreres • tlf. 971 64 73 16

de plaça. Després, abans d'anar-se'n i sempre amb la dèria de veure l'al·lota, feia quatre voltotes de rigor tot espinzellat, segur que ella no hi seria però el seu cor vagarívol no admitia descans.

A correueta, amb els abellerols volant pels carrers de la vila on encara hi havia bassiotets, va fer tots els encàrrecs de ca seva i llavors va enflocar pel carrer del petit passeig dels diumenges que per ell era el Cel en vida. Va haver de saludar tres fadrines treient-se el capell amb un revolteig graciós i s'entornà cap a l'estació d'on havia vingut, meditant i capbaix.

Però de sobte el miracle va arribar en forma de bístia desfermada i endimoniada que anava galopant en fuga com trastornada, tomant en terra i destrossant els canastros de les botigues que defora en tenien, paners de fruita, tot va rebre... Era un espectacle dantesco veure l'animal corrent pels carrers, la gent s'amagava així com podia.

El manat de les cordes i de les regnes de pell li va caure de cop en terra. El carrer era llarg, molt llarg, i així i tot no tenia temps de res. A Davant, com un animalot mitològic, el mul, que era tot potes que es movien a una velocitat esgarriada fent fum per tot de suat que anava. A l'altre cap ell, mig acubat, amb cagarrells i banyat de suor també, però freda.

I com si fos una d'aquelles pel·lícules dels diumenges a Ca'n Boterí va veure sortir d'un portalet una sabata negra, de dona, llavors un calcetí

blanc i una cama immaculada. El somni fou complet quan veié l'altra imatge, la de la seva estimada, amb una amiga, dretes enmig del carrer, retgirades i tremolenques sense saber que fer, entre l'animal i ell. La bístia anava de banda a banda i el més segur era que les arregussaria en la fuga.

Llavors tot va ésser massa ràpid. Ell es va aclarir de cop i va començar a correr com un posseït cap el perill que sempre havia cercat, cap a la batalla sempre dolça d'haver de lluitar per qualcú important a vida o mort.

Els crits de les dues al·lotes foren emblavins que l'acostaren al món dels vius, no era cap pel·lícula de cinema, i mirant el caparrot de l'animalot sabia que els mataria a tot tres en la sobetuda. Ja no es sentia les cames de cap manera i no manava al seu cos, era l'instint de salvar-la que li donava ales imaginàries...

Volant es tirà de cap cap a les al·lotes i les empenyé cap el portal d'on havien sortit i que era l'únic que romania obert.

La flaire, l'olor d'aquelles dues dones li va quedar aferrat al nas com l'essència de la vida eterna, ho trobà curiós de pensar allò mentres les amagava dedins. Després, quan va haver passat el fibló en forma animal, tot queda en calma. Les al·lotes pel terra, la mare d'una d'elles cridant espantada i ell mirant embambat aquells ulls color de mel que li traspassaren el suc del cervell.

El demés és una altra història.

CARTA ALS REPRESENTANTS DE L'APIMA DEL CP ESCOLA NOVA.

Apol·lònia Julià Paniza

Apreciats representants de l'associació de Pares i Mares del Col·legi Públic Escola Nova:

Estic totalment d'acord en que l'ensenyament ha d'ésser públic així com la sanitat etc.; però quan aquestes entitats no ens satisfan solem acudir a les institucions privades.

Agreesc la vostra invitació a matricular els meus fills a l'Escola Nova, però si me decant pel Col·legi Verge de Montision és perquè trob que els hi donen un ensenyament adequat, malgrat el pati, el menjador... siguin més petits.

Francament, crec que uns pares, a l'hora de matricular els seus fills a una escola, miren qualche cosa més que el parc infantil, els bons accessos o que el Poliesportiu Municipal que s'ha de construir estigui devora l'Escola o a 500 metres.

Trob que la circular que vau enviar a les famílies de Porres és desafortunada, superficial (no es diu clarament el problema que teniu), i el més important és que no reflexa la manera de pensar dels pares d'alumnes del Col·legi Públic Escola Nova.

LES MANS AL FOC

(I)

JUDICIS MORALS

Per Joan Sorell Adrover

“No penses bé, home, si creus que un, per poc que valgui, ha de calcular el perill de viure o morir, enlloc de tenir en compte quan actua solament si duu a terme accions justes o injustes...”

Sòcrates

Amb això ja podria quedar tot dit, Climent, però no crec que el començament d'un escrit sigui el lloc més indicat per treure cap conclusió, sobretot, si reparam en la importància del tema que ens ocuparà a partir d'avui; el teu afusellament i el del teu germà.

No vull dir les coses per mesurar-les, ni tampoc en vull dir massa d'una vegada, però has de pensar hi segueixes tenint un amic, estiguis o no amb nosaltres.

Un servidor, Jaume Sampol, antic frare franciscà, supervivent dels fets catastròfics esdevinguts a Mallorca i a Espanya a partir del mes de juliol de 1936, vaig abandonar l'art de l'escriptura fa molts d'anys, per exigències de la vida.

A causa d'això, i com suposareu, per fallides de la memòria, més difícil recordar i expressar-vos allò que succeí a Porreres aquell any de 1936, així com en els anys que vengueren darrera.

Un bon cardinal va escriure això que segueix: “El criteri de Déu és oposat moltes vegades al nostre propi criteri. El pla de Déu és contrari al que forjam els homes. Déu ha assenyalat un camí únic per aconseguir la samtedat i per aconseguir la redempció dels homes. Ens hem de santificar sofrint i hem de

redimir a les ànimes morint. El qui no entén aquesta veritat no entén les coses de Déu. El qui pretén santificar-se fugint del sacrifici, no ha entès les coses de Déu. El qui pretén exercir l'apostolat sense aferrar-se de manera valenta amb el sacrifici, no ha entès les coses de Déu. En el pla de Déu el sacrifici i el dolor tenen una fecunditat extraordinària i divina”.

Dit això, i sense més preàmbuls, explicaré qui era en Climent Garau, batle de Porreres l'any 1936: era un company que vaig perdre després d'haver-lo ajudat a trobar refugi al tros de terra d'es Pouassos, del qual aleshores jo n'era propietari. Tenia 39 anys quan el varen matar. Era casat. A més de batle, era president d'Esquerra Republicana. Quan esclatà la revolta militar, mirà d'amagar-se perquè sabia que era una de les persones més perseguides del poble. Havia prohibit les processons del Dijous i del Divendres Sant, la qual decisió li suposà un trencament definitiu amb l'Església. El mateix dia de Pasqua, el rector Lluís Crespi es va negar a sortir amb el solpas i ordenà als catòlics que obrissin les portes de les seves cases a les onze en punt, que les beneïria totes des de la trona. Aconseguí amagar-se a fora vila, però un poc més enllà del fatídic mes d'agost el localitzaren a n'es Pouasos juntament amb el seu germà Joan. L'afusellaren a la possessió de son Puigdorfila que està al camí dels Reis de Ciutat la nit del vint-i-tres de setembre del trenta-sis, juntament amb el seu germà. Quan recolliren els cadàvers, els trobaren

fermats l'un a l'altre pels canells.

Quan ho vaig saber, no ho podia creure, me pensava anirien a la presó i que els perdonarien per haver-se amagat un parell de mesos. Però una vegada més em va sorprendre la reacció de la gent del meu poble. Ningú va moure un dit per ells, i a més, aquests dos homes havien estat torturats pels carrers de Porreres el dia de la seva localització.

Pel que fa a mi, també em vaig haver d'amagar, encara que la meua situació familiar, i el fet de ser un home molt acostat a l'Església d'aquella temps, em permeté salvar la pell.

Una de les primeres coses que vaig fer en veure tots aquells aldarulls, va ser agafar un llibre d'en Nietzsche que tenia amagat sense gosar llegir-lo. Quan vaig llegir-lo, vaig deixar de ser frare, però malgrat tot, vaig aconseguir mantenir la serenitat. Nietzsche diu que en la passió, que és també la decisió pels grans fets, s'anul·la la història, la temporalitat es tanca en la ceguesa que permet l'acció. La passió ens treu de la successió del que ja ha estat uniformat i ens enfronta a qualcú o a quelcom com si sorgís en cada moment per primera vegada. És necessari afegir que les passions són sentiments perillosos, però no per aquest fet, se n'ha de prescindir.

Tenc molts de records d'èpoques passades, i els vos aniré transmetent, però no vull caure en la temptació de fer judicis morals, perquè massa se'n feren en aquells dies en que assassinaren als meus companys, en Climent i en Joan Garau.

ESO, APAs, APiMAs i AJUNTAMENT

Bernat Bauçà

Essent molt conscient de la dificultat de realitzar un article sobre aquesta qüestió, he acceptat el repte que m'han plantejat els meus companys del consell de redacció d'escriure sobre aquest tema, com a persona neutral, i que ho podria fer d'una forma més o manco objectiva, ja que mai he participat en cap de les dues escoles (jo encara som d'aquells que varen anar a Sant Felip).

El poble de Porreres, una vegada més, i ja en fa massa, està dividit, i la ignorància, per una part, i la mala gestió de qui correspon per l'altra, faran que els nins i nines del nostre poble a una edat poc recomanable, s'hagin de desplaçar a estudiar fora de la vila.

I qui en té la culpa, de tot això?. Jo pens que tots; per començar, els fanatismes no duïen enlloc, i crec, amb el risc de no contentar ningú, que les dues associacions de pares i mares s'han equivocat. Les coses no se solen perdre per un sol costat, i no concretaré més perquè tal vegada podria ofendre algú en particular i no és la meva intenció.

La tasca positiva havia de ser lluitar de forma conjunta per aconseguir una millora substancial en la qualitat de vida dels porrerencs, ja que, sens dubte, d'acord amb el nombre d'habitants, deu ésser de les pitjors de les illes (sanitat, ensenyament -institut, eso-, seguretat, circulació...).

Per altra banda, els comentaris de carrer, fets la majoria des d'una

ignorància que escarrufa, han fet molt poc per millorar les relacions, ja que els atacs personals, a gent moltes de vegades innocent i amb poc poder de decisió, han acabat per empitjorar la situació i per no trobar cap sortida a la qüestió.

Pens que en aquests moments no és massa tard per cercar una solució, i encara que el que vaig a fer és una crítica molt dura, pens que és també en pla constructiu. És ben hora de reunir totes les parts i prendre una postura de força, una postura que probablement a molts de pobles ja haurien fet (per exemple, no fa gaire a Pollença demanant una escola); les dues escoles s'haurien de moure conjuntament per arribar a un acord, amb manifestacions, concentracions, escrits al diaris, perquè per desgràcia és l'únic que entén l'administració, sigui del partit que sigui. " Els bons al·lots, de vegades, passen per beneits "

Però tot el que he comentat abans, no serveix per res si no hi ha un suport incondicional de l'Ajuntament; pens que el consistori (govern i oposició) no ha fet res en absolut, més que qualche bona paraula. El partit que governa és el mateix que governa a la Conselleria d'Educació, i el batle, si estima tan Porreres com diu - que no hi pos cap dubte - fins i tot hauria d'haver amenaçat a Palma amb dimissions, si no solventaven la papere-ta. Igualment al director general de cultura, Jaume Gil

(de la mateixa Conselleria d'Educació), que mentre no va estar al poder pareixia que li preocupava molt aquest tema, fins i tot encapçalava la plataforma, i ara, també podria prendre postures de força (que fins i tot li podríem millorar la imatge al poble); si ara hi posàs el mateix interès que abans, segur que la situació seria una altra, però sens dubte les cadidres són el més important.

Cal recordar que Ajuntaments com Santanyí (PP), Campos (PP) i Sineu (independents), s'han sabut moure i n'han tret els fruits.

Per acabar, pens que és hora de deixondir-se i, com he dit abans, de deixar d'ésser un poble històricament dividit i per una vegada fer feina, tots junts, primer anant a cercar un segon cicle d'ESO; després ja discutiríem on i com, segur que es podria trobar una solució que agradàs a la majoria, però abans ens hem de posar a fer feina tots, sense egoismes ni travetes, i si s'han d'agafar postures de força no hem de tenir tanta de por, els altres pobles, ho fan. Però, tots junts (associacions de pares, batle, equip de govern, oposició, entitats...), el problema no és dels col·legis, és de tot el poble, i els perjudicats són els nins i nines de Porreres.

SUPERMERCAT CAN MURTO

*Carnisseria, xarcuteria, peix congelat,
merceria, perfumeria
AMB SERVEI A DOMICILI*

C/ Sa Galla, 94 - Tel. 64 70 53 - PORRERES

C. D. CAMPOS INFANTIL, AMB TRES PORRERENCS A LES SEVES FILES: SUBCAMPIÓ DE BALEARS.

El passat mes d'abril es va disputar a la ciutat d'Inca el campionat de Balears de futbol infantil.

Hi participaren el campió de Menorca, el d'Eivissa, i per part de Mallorca el Campió de la zona de Palma, el C.I.D.E. i el de la part forana el C.D.Campos. Aquest és l'equip que ens interessa ja que hi juguen tres porrerencs:

Guillem Vaquer Mas nascut fa 14 anys, infantil de darrer any i que des dels 11 anys pertany a la disciplina de l'equip campaner. Juga de carriler per la dreta o al centre del camp i és un gran jugador d'equip, el que l'ha duit a ser titular indiscutible durant tota la passada campanya. Estudia 2on d'ESO i les seves aficions són col·lectar amb bicicleta i escoltar música "bacalao". Es declara simpatitzant del Mallorca, però li estira més el Reial Madrid, admira a Hierro i a Luis Enrique.

Bernat Mas Barceló també de 14 anys i darrer any d'infantil, s'incorpora al Campos el 2on any d'a-

leví. Jugador polivalent, però és a la davantera on es troba més a gust. És l'autèntica perla de la pradera campanera i ha estat el màxim goleador de l'equip amb 56 gols. Estudia 2on d'ESO i entre les seves aficions trobam la música heavy, el Barça i tot el que envolta el món del "monopatín". El seu jugador predilecte és el búlgar Stoichkov.

Bernat Cerdà Forteza té 13 anys. Enguany ha estrenat club i categoria, cosa que no li ha impedit acoplar-se a la perfecció. Juga normalment de mig-esquerra, és disciplinat i apunta bones maneres. Estudia 1er d'ESO i no té gaire clar el que farà en el futur quant a estudis es refereix. Les altres passions que té en Bernat, apart de la pilota, són la caça i la bicicleta. I quan parlem de futbol a nivell d'aficionat té el cor dividit entre el Reial Mallorca i el F.C. Barcelona.

El **C.D. Campos**, es classifica per a les finals després d'una brillant fase regular. Els següents números així ho indiquen: 30 partits jugats, 28 de guanyats, per un empat i només una desfeta. Marcaren 169 gols i n'encaixaren 10. Al final del campionat sumaren 85 punts, onze més que el segon classificat l'Olimpic de Manacor. Dels 169 gols, 64 duïen segell porrerenc. Aquesta passada temporada només el **C.I.D.E.**,

a la final del campionat Interinsular, va poder aturar la brillant trajectòria de l'equip campaner: **C.I.D.E 3 CAMPOS 1** en va ser el resultat i per tant es proclamaren subcampions de les Balears. **ENHORABONA !**

FUTBOLET INICIACIÓ

L'equip de futbolet del CP Escola Nova es proclamà aquesta temporada campió de la lliga comarcal de futbolet iniciació, fase prèvia per poder disputar el campionat de Mallorca d'aquest esport i categoria. Aquesta fase final, vàlida per al campionat de Mallorca, es dugué a terme a Manacor i l'equip porrerenc quedà classificat en novena posició.

Equip de futbolet de CP Escola Nova. Temporada 97-98

El que necessitis
per practicar el teu esport

ESPORT ESPLAI

Dilluns horabaixa tancat

Sala 7 Porreres

Tel. 971 16 83 13

CELEBRACIONS PER PART DE LES PENYES PORRERENQUES DEL BARÇA I DEL MADRID

El divendres dia 29 de maig, amb una nombrosa assistència de socis i simpatitzants la **Penya Barcelonista de Porreres** va celebrar al restaurant *Es Centre* de Porreres el ja tradicional sopar de fi de temporada. Els nombrosos èxits conquerits per l'entitat barcelonista a les diferents seccions esportives i sobretot la consecució per part de l'equip de Van Gaal dels títols de Lliga i Copa ajudaren a crear un clima d'eufòria durant tota la vetllada. La festa va acabar amb un inesperat *Streeptease* a la manera de *Full Monty* per part de tres dels socis assistents al sopar.

Els Barcelonistes celebrant el títol de Lliga a la Plaça.

Per altra banda la **Penya Madridista**, va escollir el santuari de Monti-sion per celebrar d'una manera molt especial la consecució de l'anhelada 7ena Copa d'Europa.

Gairebé hi assistiren la totalitat dels socis a més d'un bon grapat de simpatitzants.

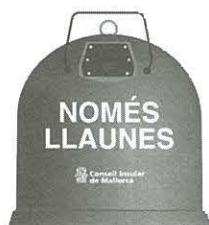
La Penya Madridista celebrant la 7ª Copa d'Europa a la Plaça

Podem depositar totes les llaunes, tant les d'alumini com les que no ho són, als contenidors específics que trobarem als Parcs Verds. Les llaunes de begudes es poden compactar amb l'ajut de les premses que trobarem a alguns contenidors.

SÍ

llaunes de begudes i de conserves.

NO

altres objectes metàl·lics.

Si el contenidor és ple, avisa el teu Ajuntament

CURIOSITATS DEL MÓN DE L'ESPORT PORRERENC

Kim Barceló

Aquest escut, probablement, sigui el primer que va tenir la Unió Esportiva Porreres, club de Futbol fundat el mes de juny de 1934, ara ha fet 64 anys.

UNIÓN SPORTIVA
PORRERAS

Aquest és l'equip infantil de la U.E. PORRERES que el 6 d'agost de 1972 s'adjudicà el I Trofeu de la LLum que des de fa 25 anys es celebra al Camp des Revolt de Montuïri. L'equip porrerenc, guanyà la final al C.I.D.E.

D'esquerra a dreta

Fila de darrera: Rafel Gornals, Bartomeu Melià Botarí, Jordi Rosselló Güia (President) Joan Pere (entrenador)+, Bartolo, Joan Barceló Fusteret +, Joan Font Font, Biel Mesquida Porret, i Rafel Barceló de Son Baco. Segona fila: Toni Vidal Pa, Tòfol Noguera, Miquel Obrador Grau,

Toni Melià Botarí, Toni Picornell Frarí, Toni Servera Carles, Jaume Rigo de Sa Mata, Mateu Cases i Paco Ruiz des Corter.

Primera fila: Joan Font, Joan Bauzà Perdiu, Ventura Campos, Joan Rosselló Güia, Gaspar Barceló de Sa Fonda, i Pere Bosch.

FUTBOL 7 A SES FORQUES.

Des del passat 22 de juny i fins a les festes de Sant Roc en què es celebraran les semi-finals i les finals, es disputa al camp municipal de Ses Forques el tradicional campionat de futbol 7, organitzat per la juventut porrerenca en memòria d'en Xesc des Terrers i en Baltasar Ferrer. Hi participen un total de 10 equips el que suposa un gran nombre de participants.

Al pròxim Llum d'Oli vos informarem d'una manera més detallada del que haurà estat aquest torneig.

TOT PER L'ESPORT

Qualitat i moda en sabates

L'Almoina, 19
07260 Porreres

Tel. 971 16 82 76

BONA TEMPORADA DE L'EQUIP DE BÀSQUET

L'equip de bàsquet senior de Porreres ha acabat la temporada en quarta posició d'un total de 17 equips, la qual cosa suposa que sigui la segona millor temporada dels catorze anys d'història.

L'equip que enguany ha estat entrenat per Gregori Sastre ajudat per Bernat Bauçà, durant aquesta temporada ha estat format per Llorenç Mestre i Pau Mora com a bases; Damià Nicolau, Bernat Mesquida, Tomeu Ribes i Pere Lladonet com a alers i Miquel Barceló, Rafel Juan, Raul Lalana i Jaume Perelló, com a pivots.

Cal destacar que durant set setmanes l'equip porrerenc va anar en primer lloc de la classificació, però durant els mesos d'hivern la dificultat de no tenir pavelló cobert, va ser més que evident, i problemàtica, ja que la majoria dels equips amb els quals l'equip porrerenc s'havia d'enfrontar sí tenien la pista en aquestes condicions, i podien entrenar sense dificultats, i equips com Gesa Alcúdia, Artà i Escolar superaren poc a poc el Bàsquet Porreres.

En l'aspecte merament esportiu, cal assenyalar que el base Llorenç Mestre, va aconseguir el trofeu de màxim anotador, seguit en segon lloc per Miquel Barceló i després per Rafel Juan. Cal també assenyalar que la gran majoria dels jugadors són de la vila i que la plantilla durant la present temporada ha estat molt compensada; la prova és la gran competència en les diferents posicions de l'equip.

La temporada es va tancar el passat diumenge dia 14 de juny amb un partit entre els veterans i l'equip de bàsquet Porreres, i amb un dinar de cloenda i l'entrega de trofeus, que va tenir una gran participació d'aficionats.

CLASSIFICACIONS

Punts

Llorenç Mestre	426
Miquel Barceló	390
Rafel Juan	333
Pere Lladonet	167
Bernat Mesquida	164

Rebots ofensius

Rafel Juan	127
Miquel Barceló	79
Llorenç Mestre	38
Jaume Perelló	28
Damià Nicolau	27

% tir de 2

Miquel Barceló	53
Jaume Perelló	47
Tomeu Ribes	45
Llorenç Mestre	44
Rafel Juan	42

Minuts de joc

Llorenç Mestre	1090
Rafel Juan	1071
Miquel Barceló	938
Bernat Mesquida	600
Pere Lladonet	588

% Total de tir

Miquel Barceló	50
Rafel Joan	49
Llorenç Mestre	45
Jaume Perelló	45
Raul Lalana	43

% tir d'1

Rafel Juan	63
Damià Nicolau	61
Llorenç Mestre	58
Pau Mora	54
Pere Lladonet	53

Rebot defensius

Rafel Juan	240
Miquel Barceló	190
Bernat Mesquida	103
Llorenç Mestre	61
Jaume Perelló	69

% tir de 3

Bernat Mesquida	33
Miquel Barceló	33
Pere Lladonet	25
Llorenç Mestre	22
Damià Nicolau	15

Assistències

Llorenç Mestre	85
Rafel Juan	23
Pere Lladonet	18
Bernat Mesquida	17
Miquel Barceló	12

EL VOLEI PORRERENC RECORDA A TONI TOUS.

Per segon any consecutiu i organitzat per l'Associació de Pares i el mateix Col·legi Verge de Monti-sion, va tenir lloc el divendres dia 29 de maig al Poliesportiu Municipal de Ses Forques el 2on **Memorial Toni Tous** de volei. Dit esport, encara que minoritari, va ser promogut per l'homenatjat a nivell escolar durant més de vint anys. Hi participaren un total de dotze equips, vinguts de Santa Maria, Llucmajor, Consell, Muro, Vilafranca, Felanitx i Palma a més dels equips del Col·legi Verge de Monti-sion. Es reuniren gairebé uns dos-cents joves practicants d'aquest singular esport. Enhorabona als organitzadors i endavant !.

Cal recordar que l'equip infantil femení de volei del Col·legi porrerenc es va proclamar fa poc campió de Mallorca als jocs escolars disputats a la localitat de Muro

GIMNÀSTICA ESPORTIVA

L'equip de gimnàstica esportiva del club *Es Gimnàs de Porreres* va participar en el campionat de Mallorca d'aquesta especialitat. Quatre dels seus components es classificaren per a les finals del campionat de Balears CALVIÀ 98: Cati Mª Julià Alou i Cristina Ballester Rigo, a la categoria de nivell inicial femení;

Jaume Ferrà Ripoll, al nivell inicial masculí, i Martí Antich Veny, al nivell mig masculí.

En Jaume quedà subcampió de Mallorca, mentre que en Martí ocupà el tercer lloc en el campionat de Mallorca i obtingué el segon lloc en el de Balears (subcampió), cada un en la seva categoria.

PALMA

Pje. Sta. Catalina de Siena, 2 entlo.C

☎ 72 27 36 - fax 55 34 72

MANACOR

Plaza Ramón Llull, 22 B

☎ 55 13 56 - fax 55 34 72

MONTUIRI

Jaime II, 4

☎ 64 60 43 - fax 64 60 43

COLONIA DE SANT JORDI

Avda. Primavera, 34 b

☎ 65 65 75 - fax 65 61 62

PORT D'ANDRATX

Avda. Mateo Bosch, 1 local 29

☎/fax 67 34 87

+ seguridad - precio

GARANTÍAS

- Seguro obligatorio
- Seguro voluntario ilimitado
- Seguro ocupantes
- Asistencia en viajes
- Defensa y Reclamación

TARIFA ESPECIAL PENSIONISTAS A PARTIR DE 60 AÑOS

MARCA	SIN BONIFICACIÓN	BONIF 10%	BONIF 20%	BONIF 30%	BONIF 40%
ALFA ROMEO 33 1.500 IE	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
ALFA ROMEO 155 2.000 TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
AUDI 80 2.300	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
AUDI COUPE 2.000 KAT	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
BMW 316 1	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
BMW 520 1	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
CITROEN AX GT	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
CITROEN ZX 16 AVANTAGE 1	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
CITROEN XANTIA 1.8 LSX	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
CITROEN AX 11 TRE	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
CITROEN XM DIESEL	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
FIAT CINQUECENTO	27.840	25.935	24.069	22.200	20.332
FIAT TIPO 1.7 D	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
FIAT TEMPRA 1.6 SX	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
FIAT CROMA TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
FIAT UNO 60 S	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
FORD FIESTA S 1.6	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
FORD ESCORT CLX 1.8 TD	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
FORD ESCORT GHIA 1.8 D	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
FORD MONDEO GHIA 1.8 TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
FORD SCORPIO 2.9 GHIA	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
BMW 525 TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
FORD FIESTA GHIA 1.1	30.670	28.514	26.361	24.205	22.052
FORD ORION GT 1.8 D	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
LANCIA FIRE LX 1.1	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
LANCIA Y-10 AVENUE	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
LANCIA DELTA 1.6 LE	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
OPEL CORSA 1.2 1 SWING	30.670	28.514	26.361	24.205	22.052
OPEL ASTRA 1.7 GLS TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
OPEL VECTRA 1.7 GL TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
PEUGEOT 106 XT 1.4	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
PEUGEOT 205 GR	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
PEUGEOT 106 KID	30.670	28.514	26.361	24.205	22.052
PEUGEOT 306 XN 1.4	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
PEUGEOT 405 STI	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
PEUGEOT 605 SV DT	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
RENAULT CLIO RI 1.2	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
RENAULT CLIO RT 1.9 D	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
RENAULT 21 GTD MANAGER	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
RENAULT SAFRANE RT 2.5 TD	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932
RENAULT ESPACE 2.1 RT TD	39.158	36.356	23.556	30.756	27.955
RENAULT TWINGO	32.890	30.513	28.137	25.760	23.384
RENAULT 5 GTL	30.670	28.514	26.361	24.205	22.052
SEAT PANDA 35 L	27.804	25.935	24.069	22.200	20.332
SEAT IBIZA CLX 1.8 1	37.135	34.333	31.533	28.733	25.932

FOTO CONTRAPORTADA

Sequer de Sa Teulera. Dia 10 de juliol de 1955.

Col·lecció particular. Família Mesquida Beltrán

1 Maria Lluca +. 2 Maria Amparo Barreres. 3 ? . 4 Margalida Cabana +. 5 En Tomàs. 6 Antònia de can March. 7 Joan Mollet +. 8 Madò Cunya +. 9 Magdalena Cabana +. 10 Antònia Peladina. 11 Esperança Cabana +. 12 Maria Cadejeta +. 13 Margalida Julià Pulida. 14 Margalida Baqueta. 15 Madò Maria Xima +. 16 Francisca Peixet. 17 Catalina Bauçà Perdiu. 18 Magdalena Molleta. 19 Catalina Mesquida Carbonera. 20 Maria Beltrán Porret. 21 Catalina Pastor. 22 Maria Baqueta. 23 Catalina Negre.

